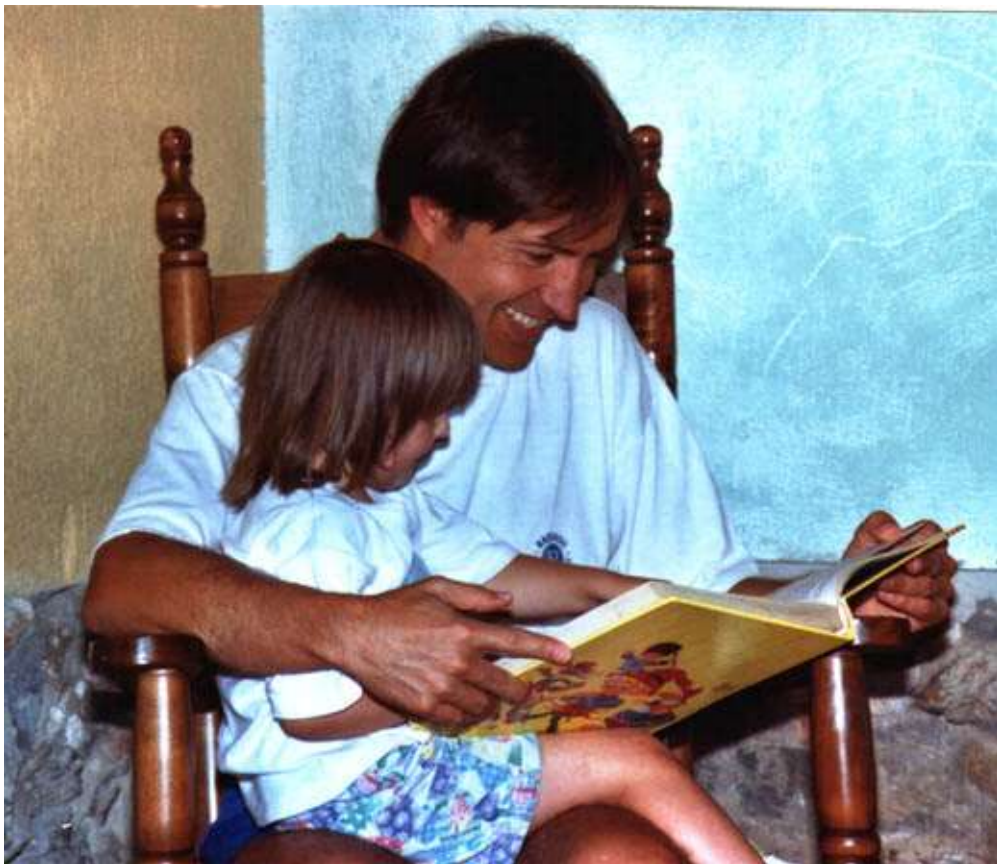


CONTES SAVIS

Voni Giménez



EXLIBRIS

Si aquest llibre es perdia,
cosa que podria succeir,
demano a qui el trobi
que me'l torni sempre a mi.
I perquè em pugui trobar,
aquí el meu nom constarà:

.....

© Toni Giménez i Fajardo

Editat per l'autor.

Primera edició: gener del 2018.

Segona edició, corregida: octubre del 2018.

Fotografies realitzades per Susanna Suesa.

La nena que s'hi veu és la Xènia, filla de l'autor.

Llibre pujat a la pàgina web de l'autor per descarregar-lo gratuïtament.

www.tonigimenez.cat/bibliografia

Podeu fer-ne còpies. L'autor tan sols demana que es faci constar l'autoria
i que es respecti el text tal com està.

A la Xènia i a en Bernat.
(Quants contes els hauré explicat!)

ÍNDEX
(Sumari, taula)

Índex 5

Sí, vine'm amb contes! (A tall de presentació) 7

1. Marc teòric 9

2. Marc pràctic 33

Apèndix 83

Donar-se conte (A tall d'epíleg) 91

Extroducció (Paraules finals) 91

Referències bibliogràfiques 93

L'autor 95

Cites i referències 97

SÍ, VINE'M AMB CONTES!

A tall de presentació

*Si desitgeu que els vostres fills siguin brillants,
expliqueu-los contes de fades; i si encara els
vol més brillants, expliqueu més contes, encara.*
Albert Einstein

No cal ser intel·ligent per ser savi.
Oliver Sacks

No hi ha cultura ni ètnia que no tingui en el seu haver una sèrie de contes que es caracteritzen per donar a conèixer les seves pròpies arrels i costums: la seva pròpia manera d'apropar-se a la realitat i de comprendre la vida. Els contes —talment com les cançons—, donen la volta al món i les persones, d'ençà que naixem, ens n'anem impregnant. Un conte sempre té orelles per a ser escoltat, sobretot els d'un nen o nena que, per molt que avanci la tecnologia, es queda bocabadat, embadalit per la narració i el relat. Hi ha contes que es reben per tradició oral i n'hi ha que es llegeixen directament dels milers de llibres que els recopilen. Escoltar i llegir contes va modelant futurs lectors i amants de la literatura;¹ el bon parlar, la passió per buscar les paraules clau per a expressar cada emoció (como succeeix amb la poesia) i adonar-se de què les paraules poden servir tant per a ferir com per a estimar. Cançons i contes abans d'anar a dormir enforteixen els aspectes espirituals dels nens i nenes² i, a més a més, son una porta d'entrada als misteris de la nit i dels somnis. Els contes són pura saviesa. No sé si convenen més als infants (savis per naturalesa, encara que hagin d'interioritzar el món de l'adult) o als adults (que malgrat que sabem més coses, poques vegades som savis). No perdre els contes seria preservar la nostra saviesa innata. Amb contes realitzem els dos millors obsequis que podem fer als nostres fills i filles: temps i paciència. Temps per a créixer i madurar i paciència perquè cada nen i a cada nena es desenvolupi com a persona, aportant el millor de si mateix a la comunitat. Educar es tant guiar (en el camí de la vida) como ajudar a treure cap enfora el que cada persona porta dins seu (intransferible, irrepetible i únic).

Que allò pueril quedi substituït per allò infantil. I que amb l'ajuda dels contes ajudem als infants a construir-se la seva manera personal de viure la vida, de captar la realitat i de lluitar per la veritat perquè arribin a ser persones nobles i honrades. El nostre món necessita de la veu dels nens i nenes i els adults necessitem contes per a no perdre l'infant que duem dins nostre i que, amb el temps i la vida que ens han dit que

hem de viure, ha anat quedant submergit en les profunditats de la rutina, el desconsol i el sense sentit. Els contes ens alliberen de tot això, a través de la imaginació, i connecten amb el nostre món inconscient àvid i necessitat de rumb axiològic. Per fora, vagabunds (humilitat i senzillesa); per dintre, biblioteques (cor, capacitat crítica i reflexió). Que ens vinguin amb contes! La nostra vida emocional i espiritual els necessita.

Tinc per costum diferenciar allò tradicional d'allò popular. Allò tradicional es relaciona amb allò antic, el que ens ve dels nostres avantpassats. Allò popular es relaciona amb el que el poble fa seu. Una cançó moderna pot arribar a ser popular però mai no serà tradicional, tenint en compte, a més a més, l'anonimat de tot el que és tradicional. En els crèdits dels contes (les fonts d'origen) veureu, doncs, aquesta diferència.

Pel que fa al llenguatge, he procurat que sigui el menys sexista possible. Les nenes i els nens han d'aprendre que les paraules expressen sentiments i pensaments; no podem pensar sense paraules. Aprendre a llegir i a escriure va més enllà —si volem que sigui així— de ser quelcom simplement funcional per no ser analfabets. Fer fruit els nostres nens i nenes del llenguatge és ajudar-los a conèixer-se millor i a saber expressar-se de la millor manera possible.

Per acabar, només afegir que aquesta passió pels contes axiològics ja em ve de petit atès que m'agradaven en especial els que deixen entreveure algun ensenyament moral (recordo haver llegit amb entusiasme El conde Lucanor quan tenia nou anys).

Cor i saviesa!



MARC TEÒRIC

MARC TEÒRIC

*Els contes ajuden a entrar a la realitat per
la finestra, en lloc de fer-ho per la porta.
Gianni Rodari*

El marc teòric recull els aspectes que constitueixen el fonament, tant pedagògic com filosòfic, de per què i per a què expliquem i llegim contes. La teoria no es oposada a la pràctica, atès que no es donen l'una sense l'altra. No hi ha millor teoria que una bona pràctica. Una pràctica assídua ens porta a establir aspectes teòrics.

1.1. Aspectes pedagògics dels contes

Un conte és una obra d'art³ i un petit compendi filosòfic que comporta una successió de motius o episodis.⁴ Contes tradicionals, populars i universals per a conèixer millor el nostre entorn cultural més proper. Són una mena de mites populars carregats d'imatges arquetípiques.⁵ Una narració personalitzada que tant serveix per a expressar (comunicació cap a fora) com per a gaudir de l'escolta (comunicació cap endins). Els contes i narracions orals sorgeixen de manera natural en qualsevol comunitat, en qualsevol ètnia o grup cultural. El conte és un art de la distracció destinat tant a produir plaer (que té a veure amb el llenguatge simbòlic), amb un rerefons de tipus ètic i/o moral com a produir bellesa. L'hora del conte representa tant una estona de tendresa i de plaer com una font de coneixements.⁶ Els contes deleixen i ensenyen alhora i encara que molts d'ells són de caire lúdic, la majoria no són només per a entretenir, ja que la majoria de vegades reflecteixen una preocupació humana, una necessitat d'explicar el que ens envolta i fins i tot d'explicar-se el propi ésser humà. Alguns d'ells fins i tot van units a actes, festes i celebracions de caire antropològic. Reflecteixen situacions humanes. No hi ha dificultat, problema humà o situació de la vida que quedi fora de la saviesa dels contes, en especial els de fades.⁷ Poden ser escenificats, escrits o dibuixats. Realitzen sempre una funció catàrtica —entenent catarsi com una purga de les emocions i sentiments, una profilaxi (neteja) anímica—. En els contes tradicionals i populars tots els personatges i accions tenen una simbologia concreta i el seu propi missatge. Aquesta realitat provoca una mena de catarsi (a l'igual que succeïa amb la tragèdia clàssica grega) que facilita que el propi infant controli les seves emocions, arribant a dimensions que per si mateix no faria. Li permet expressar, a través de la paraula o per escrit, els seus sentiments i emocions, fet que el portarà directament a la lectura. Els personatges

que fan por, per exemple, proporcionen un rostre definit de l'angoixa. Acostumen a aparèixer en el moment precís per a permetre exterioritzar aquesta angoixa. I quan tot ha acabat, l'infant se sent millor.⁸ Són aliment espiritual. Van néixer d'una saviesa que no s'assoleix per mitjà del pensament racional. Cada infant troba en el conte una mena d'aliment anímic que té el seu efecte en el nivell més profund de l'ànima humana.⁹ Els nens i nenes guarden en la seva ànima les imatges dels contes com si es tractés de llavors. Més endavant, al llarg de la seva vida, es desplegaran en forma de pensament comprensible. Aquests pensaments germinats i florits amb el pas del temps són immensament més madurs i profunds que els que la vida els anirà oferint des de l'exterior per un camí purament racional.¹⁰ Aquesta és la gran importància educativa dels contes en la infància. Els contes s'entenen des de la raó i es comprenen des de l'emoció del cor. N'hi ha que necessiten d'un acolliment —quelcom més que paraules— per a explicar-se i n'hi ha que tan sols amb les paraules i la gràcia del narrador ja n'és suficient. Com amb tot el que es relaciona amb l'educació infantil, hi ha coses que estan més o menys en estat letàrgic en el nostre interior i la vida s'encarrega d'oferir-nos les possibilitats perquè despertin: educar és també despertar. Una de les finalitats de l'ésser humà és desenvolupar al màxim les nostres potencialitats.¹¹ Un procés continuat, constant, que no acaba mai. Un camí que es recorre de manera personal. Els infants petits són molt sensibles. Ho imiten tot i encara no disposen d'un judici moral per saber què és bo i què no ho es. Per això, la responsabilitat de qui educa aquestes edats de la infància és sagrada i hem de lluitar perquè els nivells de moralitat siguin màxims en tots els nostres pensaments, paraules i accions.¹² L'estructura profunda de cada conte inclou els elements que són rellevants per al problema de l'oient, i és on es troben els significats més profunds. Els nens i nenes realitzen una associació entre allò que escolten, els seus records i les seves experiències. Aquesta és una de les maneres que fa que cada infant aprengui de manera ràpida, segura i permanent. Qui desitja educar als nens i nenes de manera correcta, han de treballar incessantment sobre si mateixos per estar a l'alçada de la seva comesa.¹³ Escoltar el que ens diuen els infants no és tasca fàcil, requereix atenció, empatia, estar convençuts que res del que ens diuen es efímer.

Segons Rudolf Steiner,¹⁴ abans de la segona dentició els contes produeixen sentiments de solaç i alegria en l'ànima dels infants, alhora que les narracions que els expliquem presenten imatges que inciten a la imitació. Existeix la possibilitat d'extirpar mals hàbits a través d'imatges que repugnen l'infant: las amonestacions serveixen de

poc enfront els mals costums i les inclinacions; en canvi si l'infant contempla la imatge viva d'un home que tingui tals defectes, i si el conduïm a veure'n els resultats de tal propensió, influïm sobre la fantasia infantil i podem aconseguir molt per a l'extirpació d'aquests hàbits. Bruno Bettelheim deia que el conte facilita que el nen/nena resolgui els seus problemes amb imaginació, en el seu aspecte més espiritual. Els poemes inicien en el ritme, la sonoritat de les paraules i l'art de contar i li ofereixen, alhora, unes imatges poètiques que enriquiran la seva imaginació. Els contes meravellosos i les llegendes desenvolupen la imaginació, la creativitat i la lògica. Els contes no es dirigeixen al món de la raó sinó a les zones més profundes de la psique, estimulants, sobretot, la imaginació. Les històries escrites per autors contemporanis, que barregen els temes clàssics amb situacions de la actualitat, inciten al jove oient a compondre històries pròpies en les que els ogres, les bruixes i les princeses contemporitzen amb tot el que és actual.¹⁵ La musicalitat de les paraules, la seva cadència i el ritme deixa als nens i nenes bocabadats. Descobreixen en els contes una manera de dir la pena, la alegria, el dolor, la por, la ira i tots els sentiments ocults o íntims.¹⁶

Etimològicament parlant, contar (tant explicar quelcom com comptar números) significa repartir en ordre. Els contes es desenvolupen en una successió ordenada temporal i espacial, fet molt important per a combatre la realitat caòtica en què viu l'infant,¹⁷ i són beneficiosos per a la capacitat de concentració, l'ordre i seqüència del pensament.¹⁸

Cada conte engloba l'impenetrable misteri de la universalitat. El conte és tan universal com apàtrida, atès que no se sap a ciència certa d'on prové ni si s'aturarà mai a cap lloc. El conte ha passat de terra en terra i de boca a orella, encara que cada boca parli llengües diverses. El conte és itinerant i nòmada.

Primer foren els contes de Charles Perrault (França, 1697), després els dels germans Jacob (1785) i Wilhelm (1786) Grimm que naixeren a Hanau (Alemanya). Foren els iniciadors de l'estudi de la llengua alemanya, treball que culminà amb la publicació d'una gramàtica d'aquesta llengua (1819) i d'un diccionari (1852). Publicaren llibres de llegendes alemanyes ja que buscaven en elles, i en la mitologia del seu poble, les arrels de les paraules. D'aquest fet va sorgir el seu interès pels contes populars i fruit d'això fou la publicació de "Contes per a nens i nenes" (1812) en què recopilaren uns cent cinquanta contes narrats per camperols i pastores alemanys. Els seus contes són millors per a edats petites, atès que són més fàcils, senzills, simples i directes¹⁹ i arranquen d'una necessitat, d'una insatisfacció profunda davant la vida.

D'aquesta manera, el protagonista es posa en marxa per a trobar-se a si mateix i buscar el sentit de la vida.²⁰ Com a contes recopilats i adaptats pels germans Grimm tenim: Les set cabretes i el llop, La bella dorment, Els músics de Bremen. I després vingueren els contes de Hans Christian Andersen (Dinamarca, 1805-1875). Andersen era fill d'una família pobre i va obtenir una beca per a estudiar. Però els estudis escolars foren un calvari per a ell degut al director de l'escola on assistia. I tot això es mostra en els seus contes com si fossin un mirall. Escrigué relats de viatges, poemes, obres de teatre i novel·les, però ha estat conegut, sobretot, per la seva recopilació de contes populars (1835). Andersen tenia una gran humilitat de cor i se'n sentia orgullós del que era. Els seus contes són per a edats més grans, atès que són més profunds i necessiten temps per a ser compresos.²¹ Darrera de l'anècdota amaguen un profund sentit moral i filosòfic.²² Com a contes recopilats i adaptats per Andersen tenim: El soldadet de plom, L'anequet lleig, La Sireneteta, El vestit nou de l'emperador.

Els contes sempre tenen petites formulettes per a començar i acabar; fórmules d'entrada i de sortida, de dentell i pany, que obren primer i segellen després les portes del nostre món interior: “Hi havia una vegada...”; i “vet aquí un gos, vet aquí un gat, aquest conte s'ha acabat” en són dos exemples paradigmàtics.

Podem considerar el conte en diferents formes narratives:²³

- Anècdota: notícia breu d'algun succés particular més o menys notable.
- Relat: sèrie de fets, generalment reals, que no presenten un nus dramàtic, sinó que són successos en el temps.
- Mite: narració que dona a conèixer l'origen de l'univers, generalment a través de éssers fantàstics. Tenen final tràgic (a diferència del conte que té final feliç). L'heroi és regit pels déus i pel destí.
- Llegenda: fets fantàstics desenvolupats en un moment, lloc o circumstància concreta. Units a creences. Parteixen de fets puntuals i el temps els dona una dimensió irreal i fantàstica.
- Faula: composició breu que desemboca en una moral protagonitzada per animals que representen éssers humans.

Els contes tradicionals s'acostumen a narrar en tercera persona; no hi ha ni espai ni temps definits; els personatges són esquemàtics, lineals, no tenen món interior ni particularitats que els defineixin i encaren un cert comportament ètic.²⁴

El conte és un recurs didàctic que ens va bé tant per a animar una festa tradicional (per exemple Carnaval), com per a treballar un centre d'interès curricular (els animals de granja), com per a resoldre un problema personal o d'actitud (por als fantasmes; integració social). Els contes ajuden a desenvolupar tant la memòria auditiva (s'aprèn a retenir l'estructura del relat, atès que són d'una estructura simple i es recorden sense dificultat) com la intel·ligència ja que són de comprensió fàcil. Afavoreixen l'empatia ja que el nen/a es posa fàcilment en la pell dels personatges. A més a més, cada infant s'identifica més amb algun dels personatges o amb algun conte més que amb un altre i tot això l'ajudarà en la seva pròpia construcció de la visió del món, a comprendre la vida i a resoldre problemes personals: el conte és una finestra a través de la qual l'infant descobreix el món i li permet la socialització. El conte proporciona reflexió sobre el que l'infant escolta. Ajuda a treballar la memorització i la seqüenciació i fomenta la relació entre la infància i el món adult. Amb el conte treballem aspectes lingüístics (estilístics, expressius, vocabulari). El primer coneixement de la llengua escrita no ha trobat encara cap itinerari més ric, més col·lorejat i més atractiu que el d'un llibre de contes. Els contes són encara la matèria primera per als primers col·loquis entre mare i fill. Les seves paraules tenen un sentit, un pes, un gruix inigualable perquè han estat fixades, una a una, en un procés de creació col·lectiva, únic en el món per la seva durada i complexitat. Des dels primers anys de vida, l'infant ha de tenir un instrument que l'ajudi a construir sòlides estructures a la seva fantasia, a reforçar la seva capacitat d'imaginació²⁵ alhora que es transmeten les tradicions, costums i creences de cultures concretes. Conèixer el passat ens ajuda a construir el futur. Si un nen o nena ens pregunta quelcom —i acostumen a fer preguntes molt profundes— el millor és contestar-li amb una història, un conte o una llegenda i donar-li la resposta de forma imaginativa i simbòlica. D'aquesta manera la pròpia naturalesa del conte el deixa meravellat i pensatiu i fa que hi pensi un cert temps. Les imatges creades pel conte són interiors. Un infant petit no és un petit adult, sinó un ésser amb una consciència enterament distinta. No té la facultat ni la necessitat del pensament lògic.²⁶ Els infants viuen l'ànima de les coses, per això un ninot, una pedra o un tros de fusta pren vida pròpia i és tan important per a ells. La mainada es fixa en la grandesa de les petites coses i troben l'essencial, allò que és invisible als ulls.

Els contes es relacionen directament amb els temperaments. Per al colèric, són millor els contes que sobreixen pujança, valor i grans gestes, contes enèrgics per a desofegar-se en el conte i no en la vida real; el melancòlic es delecta amb narracions tristes, el fan sentir comprès i consolat; per al sanguini, el conte d'imatges de ràpida successió, els canvis ràpids d'impressió; per al flemàtic, els contes que inviten a la contemplació assossegada, li fan falta contes tranquils i contemplatius i així es veu superat el seu caràcter apàtic.²⁷ Els nens i nenes acostumen a sol·licitar els contes que corresponen al seu propi temperament.²⁸ És molt important seleccionar els contes en relació al seu temperament natural.²⁹ El problema ve quan és a tot un grup a qui hem d'explicar un conte, ja sigui a l'escola o en un acte públic. El conte és millor viure'l i treballar-lo a nivell individual que grupal. Si volem que els infants no menteixin, per exemple, cal procurar que res al seu voltant sigui fals i que tot el que troben en la seva vida diària sigui veritable i digne d'admirar-se. La mentida és directament proporcional a la qualitat de la veritat d'un poble. És un mirall de la societat on es viu.

No més d'un conte per dia, pocs contes i molt repetits.³⁰ Realitzar una petita selecció cap als 3 anys (entre els 2 i els 3 és bo iniciar una selecció de llibres d'imatges que es poden narrar en forma de conte) i anar ampliant el repertori en augmentar l'edat.³¹ El millor moment per a explicar un conte és a la nit, atès que al llarg de la nit el conte continua operant sense interferències,³² les imatges que crea la imaginació fan el seu treball a nivell subconscient. La nit realitza una funció sanadora.³³ Recordem la dita popular: "La nit és bona consellera". Això també ens recorda, i cal tenir-ho molt en compte, que antigament eren les àvies i avis els que explicaven els contes, persones que per la seva edat havien guanyat certa distància amb el món exterior i, per tant, persones més pròximes al món espiritual dels infants que encara que no vol dir que siguin més sàvies per tenir més edat, si que posseeixen més experiència personal. I l'experiència és una forma de coneixement.

Un altre aspecte amb el que cal que anar amb molt de compte és el que es relaciona amb les il·lustracions —si és que n'hi ha d'haver—, ja que sempre predeterminen y coarten la imaginació infantil— atès que l'art no figuratiu no respon als esquemes de la vida interior infantil: necessiten forma i figura ben definides i color i línia ben proporcionades. No han de respondre a modes i les seves formes no han de ser agressives i afavorir la bellesa interna que tot nen o nena disposa, de manera natural. De la mateixa manera, no hem d'abusar de les il·lustracions en els contes per a no bloquejar la imaginació creativa de l'infant. Les imatges apareixeran de manera natural en la seva

ment i segons sigui el seu temperament, estat d'ànim i personalitat. Per això parlem d'imaginació, de la capacitat innata que tenim per crear les nostres pròpies imatges.

Segons Vladimir Propp, els personatges funcionals que sorgeixen en els contes són: l'antagonista, el donador, l'auxiliar màgic, la princesa (o objecte de la recerca), el remitent, l'heroi i el fals heroi. L'estructura en molts contes és: 1) una disminució o dany causat a algú o el desig de posseir quelcom. 2) Partida del protagonista. 3) Encontre amb un donant. 4) Dol amb l'adversari. 5) Retorn i persecució; o també aquesta altra: 1) Manament social. 2) Sortida de la llar i encontre amb l'oponent. 3) Encontre amb l'ajudant. 4) Càstig. 5) Tornada a casa.

Per als infants que no els agraden els contes podem fer això: explicar una mica de conte abans d'anar a dormir, al llarg d'uns quants dies, i un dia no fer-ho, segur que aleshores ens el reclamaran. La falta d'hàbit, sovint crea la necessitat.

El 1989, Robert Fulghum va escriure el credo del contista:

Crec que el mite té més poder que la història.

Crec que la imaginació és més forta que el coneixement.

Crec que els somnis són més poderosos que els fets.

Crec que l'esperança triomfa sempre sobre l'experiència.

Crec que riure és l'únic remei per al dolor.

Crec que l'amor és més fort que la mort.

1.2. Conte llegir *versus* conte explicat

En els contes tot depèn de la manera com es narren. La narració oral no pot ser substituïda simplement per la lectura, ja que aquella és molt millor.³⁴ Encara que a mal menor, és preferible llegir-lo que no contar-lo per por a no saber-ho fer sense el llibre. D'una manera o d'una altra, per als nens i nenes sempre és una activitat de plaer. Escoltar una història ens predisposa millor a aprendre més que qualsevol lliçó de tipus analític: el cervell activa més zones. El conte escoltat permet imaginar o sigui crear les pròpies imatges.³⁵ Un conte explicat permet enriquir-lo amb la manera pròpia de qui l'explica i, a més a més, transmetem el nostre goig personal en explicar-lo.³⁶ El narrador de contes és lliure, el lector de contes està lligat de mans: el llibre a la mà i llegir unes paraules ja escrites és una trava. El narrador no té límits: s'aixeca, s'asseu, pot vigilar el seu auditori, elaborar el text al seu aire, és lliure de fer servir les mans, els ulls, la veu

per ajudar a l'expressió.³⁷ Un narrador no explica mai dues vegades de la mateixa manera una història, ni tampoc s'aprèn els contes de memòria, com ho faria un actor. A partir d'una estructura narrativa relativament estable, coneguda no tan sols pel narrador, sinó també pel seu auditori, i gràcies a un cert número de fórmules, diàlegs i rimes tradicionals, que pertanyen o bé al narrador o bé al propi conte, improvisa més o menys, segons la manera i l'estil que li són propis.³⁸ No obstant, les persones que hem treballat amb nens i nenes sabem com els agrada que els expliquis de la mateixa manera una i una altra vegada una mateixa història sense canviar ni una sola coma, atès que la repetició d'aquestes paraules ha donat forma als seus sentiments. Fins i tot amb la persona que els ha explicat el conte (ja sigui la mare, el pare, la mestra o una persona contacontes) els sentiments es vehiculen de forma diferent i de manera concreta en cada cas. En resum, narrats millor que llegits; narrats millor que dramatitzats; dramatitzats millor que per la televisió; millor per televisió que no tenir contes. Cada cop eduquem més a través de la imatge (*homo videns*) i oblidem la importància de l'audició.

1.3. Aspectes filosòfics dels contes

Els contes contenen saviesa perquè tenen relat, perquè contenen i narren. Cada infant i cada adult extreu dels contes el que necessita per madurar. Les conclusions sempre són personals i evoquen, la majoria de vegades, l'etern conflicte entre el bé i el mal. Els contes són el fonament de l'educació moral.³⁹ La saviesa que viu un nen o nena en els contes de fades realment nodreix la seva ànima i la fa forta i sana per a la vida futura.⁴⁰ Els contes serveixen en el present però tenen el seu fruit amb els anys. La majoria de contes clàssics, populars i tradicionals que pertanyen a una cultura antropològica concreta, tanquen en si mateixos veritats fonamentals i conflictes humans bàsics.⁴¹ Ens ofereixen esperança. L'experiència espiritual de l'infant petit és més elemental, més primària i, per tant, més profunda. Abasta més que la dels adults, encara que els contes parlin de personatges i coses senzilles, allò important és el simbolisme que representen. El món de l'infant és molt simbòlic (i el de l'adult també encara que no ens n'adonem). És molt possible que algunes de les nostres circumstàncies siguin adverses, però som nosaltres els que tenim la responsabilitat última. Creem el nostre destí, no el podem culpar mai.⁴² Hi ha contes que treballen a nivell conscient i contes que treballen a nivell subconscient. Contes el missatge dels quals és directe, a través de les paraules que llegim veiem clarament què ens volen dir i contes que treballen a nivell subconscient,

deixant una informació que la nostra ment ha d'anar reelaborant de mica en mica. No obstant, no cal explicar la finalitat filosòfica dels contes ni la moral que amaguen; els mateixos contes ja realitzen aquest treball, fer-ho seria avançar el treball de maduració i els infants necessiten temps per comprendre. Cal investigar el missatge dels contes en relació a la pròpia essència de cada nen i nena.⁴³ Els contes expressen veritats molt grans i profundes⁴⁴ però no ho fan de manera aparent, sinó que ho expressen de manera simbòlica, en contextos espirituals.⁴⁵ Despertar i fer canviar, això és el que pretenen els contes. Buscar la saviesa i la immortalitat. I molt sovint arribem a descobrir que tot això ja es troba en el nostre interior. El psiquiatre Bruno Bettelheim afirmava que els contes són necessaris per al creixement interior dels nens i nenes, una vàlvula d'escapament, una font de consol i esperança, d'aquí que ens demanin la repetició d'un mateix conte; és una necessitat que tenen a nivell anímic i espiritual. Amb els anys, han sorgit diferents interpretacions (teories), ja siguin psicològiques, com les de Bettelheim, etnològiques com les de A. van Gennep, estructuralistes com les de Vladimir Propp, religioses i filosòfiques como les de Rudolf Steiner o filològiques com les dels germans Grimm. Però els contes són tot això i molt més, el conte facilita comprendre i ordenar el nostre món interior, o sigui, donar sentit a la pròpia vida. Els contes, talment com les cançons, han de ser presents en la vida diària de qualsevol nen o nena. Són un aliment espiritual bàsic. Realitzen la seva funció primordial en allò més profund de l'ànima humana i el desperten en relació al món exterior. I sempre ho fan a partir de personatges i elements senzills. La relació d'empatia amb els personatges és la mateixa que es dona quan llegim un llibre, veiem una obra de teatre o una pel·lícula. Els personatges "dolents" ens serveixen per a indicar el que no és correcte i són molt més útils aquestes ensenyances que qualsevol amonestació o càstig. Ens identifiquem, en especial, amb els seus valors.⁴⁶ Curiosament, en els contes populars, sempre surten les parelles oposades: bé-mal, coratge-covardia, por-seguretat. Ho vivim en pròpia carn i ho guardem en la nostra memòria emocional.

El conte pressuposa una actitud ètica, i l'exigeix.⁴⁷ Pel que fa als contes de caire tradicional i popular hauríem de recórrer sempre a les fonts originals i traduir-los des d'allí, atès que han estat manipulats per tots costats i molts d'ells canviats en contra de la versió antropològica ancestral. Sobretot, per part de multitud d'editorials que en les seves col·leccions de contes i en els seus llibres de text han recorregut al conte utilitzant-lo tan sols com quelcom purament lúdic o pensat per a treballar certs aspectes pedagògics i/o curriculars com són ara els textos de lectura. S'han escurçat, s'han

canviat seqüències, s'han variat els finals, s'han tret de sobre tot el que podia provocar una “cert por” o el que l'infant no “pot comprendre”, s'han realitzat adaptacions incorrectes i se'ls ha despullat de tot valor antropològic i espiritual. Així, ja no realitzen la seva funció catàrtica, no ordenen les coses posant-les al seu lloc, a nivell subconscient que van a parar a l'arrel.⁴⁸

Els contes es relacionen amb els arquetips que va establir Carl Gustav Jung, entesos com a un saber innat, una mena d'intuïció tan profunda que solament s'aconsegueix expressar amb símbols ja que el llenguatge racional no n'és capaç. Aquests símbols són sempre els mateixos arreu, encara que tenen les seves manifestacions concretes depenent de l'entorn cultural.⁴⁹ Per a Jung, els contes són projeccions de l'inconscient col·lectiu i es troben implícits en cada individu: el príncep que s'esforça per salvar la princesa i finalment es casa amb ella, per exemple, és una metàfora de l'esperit i l'ànima que es reuneixen i es converteixen de nou en una unitat.⁵⁰ Els arquetips als que es refereix Jung són com la mà buida disposada a acollir el missatge, com l'ull net que sap veure, com el cor pur que sap comprendre, com l'oïda oberta que sap escoltar.⁵¹

1.4. El conte com a recurs terapèutic

El conte és terapèutic quan es treballa a nivell individual perquè ajuda en l'organització interna de l'ésser humà. El conte és un missatge, rebut directament per l'inconscient, que connecta l'infant amb els seus desitjos, aspiracions, temors i conflictes permetent-li sentir-se distanciat d'ells, ja que són els personatges els que suporten aquests sentiments i vivències. En la identificació amb els herois, bons i dolents, es projecta cap a l'exterior el que succeeix en l'interior i s'organitzen més fàcilment les caòtiques impressions rebudes des del món exterior. Els contes i narracions permeten, a qui educa, ajudar a extreure els problemes que porta l'infant en el seu interior. Unes idees:

Per a pors i malsons: crear una fórmula màgica per tenir pensaments positius i treure enfora els temors.

Per a la por al metge i a l'odontòleg: realitzar un joc simbòlic de metges o dentistes.

Perquè els nens i nenes vulguin ordenar: improvisar sobre el conte “El país del desordre” on res no es troba en el seu lloc fins que un nen o nena s’adona que necessita un mínim d’ordre per saber on són les coses, ja que si no, no es troben les seves galetes preferides ni les seves joguines en el lloc de sempre. L’ordre esdevé atractiu perquè no has d’anar sempre buscant les coses i així et queda més temps per a compartir el joc amb altres germans o amics.

Perquè no menteixin. La veritat et fa fort, valent; la mentida et fa covard, poruc. La mentida comença quan la ment és capaç de poder compaginar dues realitats a la vegada, ja que, per naturalesa, els nens i nenes no menteixen. Si ens menteixen, el primer que cal fer és no fer-ne cas, no renyar immediatament, d’aquesta manera arribarem a saber la causa del comportament. Cal reconèixer també que hi ha mentides que es diuen per fantasia, mentides que es diuen per por i mentides que es diuen amb mala intenció.

Perquè no diguin paraulotes. D’entrada, no donar importància a la paraulota, sinó ocasiona l’efecte contrari, aleshores no provoca la reacció que esperava provocar. Fer-li veure que les paraules poden ferir, atès que expressen tant pensaments com sentiments. Dos contes recomanats: Pere i el llop i Pinotxo.

Per a la desobediència. Una alternativa a las ordres tan continuades que ha de donar l’adult és emprar un codi de signes. A l’escola, una bona manera també és utilitzar cançons. No utilitzar llargs discursos que inclús perden el seu fonament intrínsec.

Per no mossegar-se les ungles. Improvisar sobre un conte que explica que havia una vegada una gateta (o un gatet) que no podia pujar-se als arbres ni presumir de les seves ungles felines perquè se les havia menjat. Mossegar-se les ungles és quasi sempre una vàlvula de sortida a les pors, coaccions i opressions psicològiques i acaba convertint-se en un hàbit.

Per no fer-se pipí. L’enuresi quasi sempre respon a dos orígens orgànics: pèrdua sobtada d’atenció i insuficiència d’estima. Improvisar sobre el conte “la flor seca”, una mena de símbol de la necessitat de què moltes coses estiguin seques: no ens agrada que ens mullin, quan veiem un lloc moll no ens hi seiem, portar els pantalons molls pot provocar el riure dels altres... Així la ment va interioritzant el concepte “sec”.

Per no tartamudejar. No acabar la frase per ell ni interrompre'l; si percep la impaciència de l'adult es torna més insegur, nerviós i tartamudejarà més. Animar-lo a dir coses cantant.

Si hi ha agressivitat. Recordem que la violència és natural però l'agressivitat ja és més complexa. Si un infant va a fer mal o va a trencar quelcom, treure'l "del camp de batalla". Quan ja està més serè dir-li que volem gaudir de la seva companyia. És millor que un adult estigui amb ell que deixar-lo sol a "la cadira de pensar" i res de tancar-lo o deixar-lo sol en un espai concret. Encara que també és cert que en el cas de l'escola un mestre o una mestra no disposa de la possibilitat d'estar amb ell i deixar la resta del grup. Gerlinde Ortner⁵² proposa la "llibreta d'estrelletes", una mena de quadern de coses "aconseguides" per potenciar les seves qualitats positives i perquè s'adoni que el valorem.

Per si hi ha baralles entre germans. Com a pares, és millor no intervenir llevat en el moment en què hi hagi perill físic per a un d'ells; ells mateixos han d'arribar a les conclusions, han d'arribar al fi. Si nosaltres interrompem queda quelcom per acabar que tornarà a reluir, de manera més ferotge, la propera vegada. Un conte recomanat: Hansel i Gretel.

Per treballar la mort. El primer de tot és no evitar mai aquesta realitat. Evocar els sentiments i recordar els bons moments, les anècdotes i donar importància al record que queda en el nostre interior i que mai ningú no ens podrà treure.

Si es riuen de les persones lletges o disminuïdes, explicar La bella i la bèstia. Si són mandrosos o volen acabar la feina massa d'hora, el conte d'Els tres porquets, que representa el treball constant, sense rapidesa i ben fet, i la faula de La llebre i la tortuga, que representa que s'han d'acabar les feines; anar cadascú al seu ritme, sense presses.

Hi ha qui defensa que l'agressivitat té un efecte catàrtic en l'infant i hi ha qui defensa tot el contrari. No obstant, cal explicar contes que ens facin feliços.⁵³ El més difícil, a nivell educatiu, és ajudar als nens i nenes a trobar el significat de la seva pròpia vida. Els contes ens hi ajuden.⁵⁴ Els contes faciliten l'aprenentatge significatiu que

Arthur Rowshan⁵⁵ anomena la recerca transderivativa i Bruno Bettelheim⁵⁶ associacions lliures, o sigui la relació entre el que escolten i els problemes que els capfiquen.

Pel que fa a la simbologia, el bosc (també de vegades un llac) simbolitza el lloc on s'allibera el combat fonamental de la vida. És el camí de la pròpia identitat. El descobriment del senti de la vida.⁵⁷ Un element important del bosc és la casa. Aquesta casa és l'ésser humà mateix; en el seu interior tenen lloc totes les aventures. La mort és viscuda o per diferents personatges (Blancaneus, la Bella Dorment, el Rei Granota...)⁵⁸ Els perills que hi són implícits: el cant de les sirenes, flors que captiven l'interès, velles que encanten.⁵⁹ Cal passar penes per a arribar a allò profund. I cal afrontar el perill. La força interior (de vegades el propi ingeni) fa tirar cap endavant els personatges. Més que la força muscular o la força racional, és la força de l'ingeni i la de l'estima la que aconsegueix les coses. La humilitat: els treballs humils d'alguns personatges o la humilitat davant de la pròpia realitat viscuda per ells. Èxode i exili: cal sortir, cal anar a buscar el que pretenem, de vegades, fins i tot, quedar-s'hi un temps.

1.5. Comentaris sobre alguns contes populars

Els contes populars són deals per a nenes i nens de 2 a 8 anys.

El soldadet de plom. Aquest conte tradicional, recopilat per Andersen, té com a títol original “L'impàvid soldadet de plom”, és la història de l'amor etern. El destí ajunta les persones que s'estimen. Però també és la reflexió sobre el nostre propi destí: no són els avatars de la vida ni la mala sort ni unes forces ocultes, sinó nosaltres mateixos els que creem el nostre destí.

La bella dorment del bosc. “Hi havia una vegada, en temps remots, un rei i una reina que tots els dies demanaven tenir un fill, però mai no els en venia cap. Cert dia en què la reina es banyava en el riu, saltà una granota i li digué que el seu desig es compliria abans d'un any. I així va ser: tingueren una filla molt bonica i organitzaren una gran festa en la que s'invitaren parents, amics, coneguts i també a les fades madrines perquè es mostressin generoses amb la seva petita. Com que tan sols disposaven de dotze plats d'or per a servir-les en el banquet, no hi va haver més remei que deixar d'invitar a una d'elles. Es celebrà el banquet amb tot l'esplendor i en acabar, cada una de les fades concedí un do a la nounada: virtut, bellesa, riquesa, modèstia, judici... Quan ja onze

havien pronunciat la seva gràcia, es presentà de cop i volta la tretzena fada que, en no ser invitada, plena de venjança proclamà que la princesa, a la edat de quinze anys, es punxaria amb un fus i cauria morta. I sense afegir res més, es girà d'esquena i sortí de l'estança. Tothom va quedar aterrit. I la dotzena fada, que no havia expressat encara el seu do, atenuà (ja que no podia anul·lar-la) aquesta fatal sentència tot dient que la princesa no cauria morta, sinó sumida en un profund son que duraria cent anys. El rei, ansiós de preservar la seva filla de la desgràcia, promulgà una llei en la que manava cremar tots els fusos del regne. El dia en què la princesa va complir quinze anys, el rei i la reina eren absents de palau i la noia, que havia quedat sola, aprofità l'ocasió per a recórrer totes les estances que volia i arribà a una antiga torre, trepant per l'escala de caragol que conduïa a la part més alta. Obrí la porta i trobà una velleta que, fent anar un fus, filava laboriosament el seu lli. La noia, volent ajudar la velleta, prengué el fus per filar i tan bon punt el tocà, es punxà el dit. En aquell mateix instant caigué sobre el llit que hi havia a la cambra i quedà profundament adormida. I el seu son es propagà per tot el palau. Rosers silvestres començaren a créixer al voltant de tot el castell i, amb els anys, ja no se n'albirava res. Començà a estendre's la llegenda de la princesa dorment a qui anomenaren a partir d'aquell dia Rosa Silvestre. De tant en tant, es presentaven prínceps disposats a penetrar en el palau travessant els espinosos rosers, però mai no ho aconseguien. Al cap de molts anys arribà al país el fill d'un rei i com que coincidia amb els cent anys als que havia estat condemnada la bella dorment, els rosers silvestres es convertiren en grans i boniques flors que apartant-se per si soles li obriren pas. Va arribar a la torre on hi havia en el llit la Bella dorment, s'inclinà i li va fer un petó. La princesa obrí els ulls i li adreçà una mirada d'amor. A palau, tot es va anar despertant i la princesa i el príncep celebraren les noces i tothom va viure feliç.

El rei representa simbòlicament que en temps remots totes les persones eren molt sensibles; la reina representa l'ànima de l'ésser humà. El món sensible i el món espiritual constituïen una unitat en l'ésser humà, representats aquí per aquest fill que es busca. La granota simbolitza el temps cronològic, augura un temps concret en sentit figurat. Les dotze fades madrines porten meravellosos regals a la filla nounada del rei la reina. La tretzena (el número tretze continua essent avui en dia d'una certa sospita, emergeix del subconscient aquesta antiga desconfiança), que no és invitada, és la imatge de la terra, que porta en la seva foscor el fibló de la mort i projecta ombres de dificultats i perill. Que la filla hagi de morir als quinze anys es relaciona amb la pubertat, que la princesa quedi adormida als quinze anys i tot el que l'envolta també significa que la

seva infància queda ocultada durant cent anys. I que ho faci amb l'agulla d'un fus relaciona l'afinitat entre pensar y teixir: la vida que penja d'un fil; teixir idees; filar pensaments, etc. La humanitat passa de la infància a la pubertat i hi ha una ànima que mor perquè en neixi una altra. La torre on es troba la velleta, representa el cervell humà. Quan arribem a la pubertat, comencem a desenvolupar el pensament abstracte i l'astúcia intel·lectual. S'inicia el judici crític. Tot el que havíem estimat i pres per segur es torna inestable i es posa en dubte perdent la seva gràcia i bellesa. "Comencem a filar al pis de dalt". La reina (allò anímic-matern) i el rei (allò espiritual-patern) no es troben a palau el dia del seu quinzè aniversari. La jove personalitat depèn de si mateixa. Hi ha curiositat i investigació. Comença el propi en prendre ella mateixa el fus per a filar. El propi jo apareix i també la pròpia *imago mundi*. El jove es tanca en si mateix i en el seu propi món. El príncep arriba sota el signe de l'amor: la rosa (símbol primordial a l'edat mitjana i encara avui en dia, ja que regalem roses per amor a algú) i el petó.⁶⁰ La Bella dorment puja per una escala de caragol. L'espiral expressa la maduració, la transformació, on es repeteixen els cicles, al llarg de la vida, a la recerca del veritable jo.⁶¹

Blancaneus. "Hi havia una vegada, en un dia d'hivern en què nevava, una reina que cosia prop d'una finestra i no deixava de pensar en la il·lusió de tenir una filla que fos blanca com la neu, vermella com la sang i negra com la fusta d'eben. I fou així, poc temps després que va néixer la seva filla, de pell blanca com la neu, vermellosa com la sang i de cabell negre com l'eben, a qui posaren per nom Blancaneus. Però en néixer ella, la seva mare, la reina, va morir. Al cap d'un any, el rei va tornar a casar-se i la nova reina, que era molt bella, també era molt orgullosa, arrogant i presumida i no podia sofrir que ningú l'avantatgés en bellesa. Tenia un mirall prodigiós i cada vegada que s'hi mirava li preguntava: —Mirall, mirallet, digue'm una cosa: qui és, d'aquest país, la més bonica? I el mirallet contestava invariablement: —De tot el regne, vós sou la més bonica i la reina quedava satisfeta, doncs sabia que el mirall deia sempre la veritat. La Blancaneu va anar creixent i a l'edat de set anys s'havia tornat molt més bonica que la reina. I en preguntar de nou la reina al seu mirall qui era la més bonica de totes, el mirall respongué: —Vós sou com una estrella però Blancaneu és mil vegades més bella. La reina va empal·lidir d'enveja i l'odi començà a abrigar el seu cor. L'enveja i la supèrbia creixien com les males herbes, no deixant-la en pau ni de dia ni de nit. Finalment, un dia va cridar un caçador i li digué que havia de matar la Blancaneu i que en prova del fet

havia de portar-li els seus pulmons i el seu fetge. El caçador s'emportà la Blancaneus al bosc però Blancaneus començà a plorar, demanant pietat, suplicant-li que la deixés viure, que es quedaria al bosc i que no tornaria més a palau. El caçador en veure-la tan bonica, va sentir pietat i la deixà marxar pensant per dins seu que al mig del bosc, les feres ja s'encarregarien de fer el que ell havia d'haver fet. El caçador va matar un cadell de porc senglar, li tragué els pulmons i el fetge i els va portar a la reina, que manà cuinar-los i se'ls menjà. La pobre nena es trobà de cop i volta sola i abandonada en la immensitat del bosc. Es moria de por, el menor moviment de les fulles dels arbres li produïa sobresalts i començà a córrer pel bosc però encara que els animals passaven pel seu costat, no li feien res. I, camina que caminaràs, va trobar una caseta a dins de la qual hi havia una tauleta tapada per unes tovalles blanquíssimes, amb set minúsculs platets, set gotets i al costat de cada platet les corresponents forquilletes, ganivetets i culleretes. I alineats a la paret hi havia set llitets, amb els seus llençols de blanc immaculat. Com que la Blancaneus estava molt afamada, va menjar una mica de cada plat, begué de cada vaset i una vegada fet això, s'estirà en el llit que feia set, el de millor mesura per a ella. Tancava ja la nit i arribaren els amos de la caseta, set nanets que es dedicaven a excavar minerals a la muntanya. En il·luminar l'estança, veieren que algú hi havia entrat, ja que les coses no estaven en l'ordre en què ells les havien deixades en marxar. Miraren al seu voltant i s'adonaren que de tots els platets faltava una mica de menjar i una mica de beguda de cada vaset i en mirar millor trobaren la Blancaneus dormint, no podent-se estar d'exclamar: —"quina criatura més bonica!" No volent-la despertar, es posaren a dormir (el nan a qui pertanyia al llit on dormia la Blancaneus compartí llit amb un altre dels seus companys) i així va transcórrer la nit. En clarejar el dia, la Blancaneus es despertà i en veure els nanets va tenir un ensurt, però ells li parlaren i saludaren afablement i ella els contà tot el succeït. Els nans li proposaren si es volia quedar a viure amb ells i encarregar-se de cuidar la casa, preparar el menjar, fer els llits, rentar i cosir la roba, tenir-ho tot net, ordenat i cuidat. Ella accedí encantada. Cada dia els nanets sortien a treballar i li recordaven que no deixés entrar a ningú. La reina, segura de que la Blancaneus havia mort, tornà a preguntar al mirallet que qui era la més bonica de totes i el mirall tornà a respondre que ella era com una estrella però que la Blancaneus era mil vegades més bella. La reina se sobresaltà i com sabia que el mirall sempre deia la veritat pensà una nova manera de desfer-se d'ella, atès que l'enveja no la deixava dormir. Es va vestir de venedora ambulante i es dirigí a casa dels nanets, allí va trobar a la Blancaneus i li oferí cintes de seda de tots els colors, dels quals la Blancaneus

escollí una i en posar-se-la la velleta va apretar tant que li va tallar la respiració i la Blancaneus va caure morta. Al cap de poca estona arribaren els set nanets que en veure-la al terra es precipitaren a tallar-li la cinta i la Blancaneus començà a respirar de nou, tornant de mica en mica en si. La Blancaneus els explicà el que havia succeït i ells deduïren que era la reina que havia vingut disfressada per a matar-la. La reina tornà al seu castell i tornant a preguntar al mirall s'adonà que la Blancaneus encara vivia i valent-se de las arts diabòliques en que era mestra, fabricà una pinta enverinada. Es disfressà de vella i tornà a casa dels nanets. Aquesta vegada la Blancaneus li va dir que no podia obrir a ningú. Però no va poder resistir la temptació de provar la pinta que li ofería la velleta i en posar-se-'l al cabell, el verí va produir el ser efecte i la Blancaneus es desplomà insensible. Ja es feia fosc i els nanets no trigaren a tornar a casa i li van poder treure la pinta a temps. La reina tornà a palau tan de pressa com va poder tornà a preguntar al seu mirallet i aquest li va tornar a contestar el mateix, fet que va posar feta una fúria la reina i baixant a la seva càmera secreta preparà una poma amb un verí d'allò més virulent: per fora era una poma bonica, vermellova, capaç de fer la boca aigua a qualsevol, però una sola mossegada significava la mort segura. Es disfressà de pagesa i tornà a casa dels nanets. La Blancaneus li va dir que no podia obrir ni acceptar res de ningú, tal com li havien advertit els set nanets. La pagesa li digué si creia que la poma estava enverinada i per descartar tal possibilitat se'n menjà un tros (el que no estava enverinat), la Blancaneus no podent resistir l'ofertament se l'apropà a la boca i tan sols amb tocar-la amb els llavis, va caure al terra, morta. I la reina tornà a palau per tornar a pregunta al mirall que li confirmés qui era la més bonica de tot el país. Els nanets en tornar a casa ja no pogueren fer res per ella. Estava ben morta. La col·locaren en un taüt i la ploraren durant tres dies. Com que no la volien enterrar, atès que el seu cos es mantenia gemat, van manar fabricar una caixa de vidre transparent que permetés veure-la des de tots els costats. I així estigué durant molt de temps, a dalt d'una muntanya, vetllada sempre per un dels nanets cada dia i com que no es descomponia semblava tan sols que estava dormint. I va succeir que un dia que un príncep que passava per allí demanà als nanets si li podien regalar el taüt amb la Blancaneus dins per a honrar-la i reverenciar-la i els nanets van accedir. En transportar-la varen entrebancar amb una mata i de la sacsejada saltà del coll de la Blancaneus el tros de poma enverinada que encara tenia a la gola i la vomità. La Blancaneus obrí els ulls, aixecà la tapa del fèretre, s'incorporà i el príncep li explicà el que havia succeït. El príncep li va dir que ella era el

que més estimava en aquest món. La madrastra es va morir de la seva pròpia enveja, se celebrà la boda, es casaren i foren molt feliços.

El rei representa el cel, l'esperit, el món essencial. La reina representa la terra, el món fenomènic, l'ànima humana. Sent el desig de transformació de la consciència. La neu ve del cel i forma cristalls i estrelletes. La imatge al·ludeix a un pensament clar com el cristall. La imatge "vermella com la sang" fa referència al món del cor, a la bondat. I la imatge dels cabells negres como l'eben (que al·ludeix a tenir molt ferro a la sang) fa referència a tenir una voluntat fèrria. La madrastra representa aquest ésser maligne que tots posseïm que es nodreix d'enveja, egoisme, odi, orgull i cobdícia, és la vanitat personificada. El mirall representa aquest ull universal que tot ho percep. És el reflex de com som per dins. En aquest conte es busca constantment la bellesa, tant la reina com els nanets hi al·ludeixen. El caçador té a veure amb el bosc i amb la mort, atès que mata animals però també protegeix als habitants d'aquests propis animals. La Blancaneus té set anys, els set primers anys purs i innocents, "el més bell de tot el regne", entre els set⁶² i els catorze, el sentiment propi es torna egoista, el pensament racionalista i la voluntat enfosquida cap als afanys terrenals. La Blancaneus viu entre el blanc de la neu i el negre de l'eben. El pas de la puresa a l'enfosquiment. El número set, que és la xifra màgica del temps, és present al llarg de tot el conte: set nanets i els seus respectius utensilis, set afers domèstics que li són encarregats a la Blancaneus, set també són els anys que té. A casa dels nanets (que representen la pròpia interioritat de la Blancaneus) tot és petit però bonic i net. És una casa petita i per a entrar-hi, cal ajupir-se, tornar-se humil. "Ordenar i netejar" fa referència a què és temps de purificació i de neteja de l'incoscient. Tres són les vegades en què va ser morta i tres les vegades en què es deixa endur per les aparences. Que la reina, disfressada de venedora ambulante, intenti ofegar la Blancaneus fa referència a la respiració com la manera en què l'ésser humà està lligat al món i a l'angoixa. La poma enverinada simbolitza el mateix que la punxada del fus en el cas de la Bella dorment: l'ànima queda però queda afectat, que és on es troba localitzat el pensament. La poma té una simbologia concreta: és una fruita a la vegada celestial i terrenal. Per això és una fruita tan digestiva; l'enverinament afecta l'aparell digestiu. Les llàgrimes representen el part del naixement espiritual de l'ésser humà. El taüt de cristall alberga l'ànima humana, que no es descompon. I s'espera la seva resurrecció. L'ànima (Blancaneus) i l'esperit (representat pel príncep) sempre s'estan buscant, per això el príncep s'enamora de la Blancaneus i acaben casant-se. De vegades, cal sacsejar l'ànima (i el destí se n'encarrega) per a què pugui realitzar el que cal

(només després d'això es pot realitzar la boda). La madrastra mor de la seva pròpia enveja: el mal acaba destruint-se a si mateix.

La Bella dorment és l'ànima sensible, la Blancaneus és l'ànima racional i la Caputxeta Vermella és l'ànima conscient. Les tres constitueixen una trilogia el tema de la qual és el destí i el pas del món espiritual, innat (els nens i nenes són savis), cap al món terrenal.

En el conte de *Les set cabretes i el llop*, és la cabreta més jove, la que es posa dins de l'armari del rellotge, que sona regularment com el batec de cor humà.

La princesa i el pèsol. Aquest conte recopilat per Andersen fa referència al fet de perseguir un ideal i, sovint, quan empaitem ideals no els aconseguim, succeeix quan menys t'ho esperes. Cal saber escollir molt bé les amistats i, en especial, la parella. Hi ha persones que ens fan vibrar una corda molt especial del nostre cor. Però també tenim dret a equivocar-nos i, fins i tot, a decebre'ns de les persones; amb freqüència posem massa il·lusió i utopia de per mig i no sempre aquestes persones escollides compleixen les nostres expectatives.

El vestit nou de l'emperador. Aquest conte, també recopilat per Andersen, fa referència a la mentida, la hipocresia, l'engany, els timadors, el voler quedar bé davant dels altres, no volem que pensin que som beneïts o inútils. I el més important: els nens i les nenes acaben dient sempre la veritat. Potser algunes vegades menteixen per necessitat o per reflex social del món adult; però en última instància acaben dient sempre la veritat, els adults ens deixaríem matar dient mentides si amb això aconseguíem "quedar bé". Són les nenes i els nens qui saben veure la realitat, allunyats de prejudicis, formalitats i estereotips. Ningú li vol dir a l'emperador que va despullat, tan sols un nen.

El Gat amb botes. Un conte adaptat per Charles Perrault, també titulat "El Gat servicial". És un animal espavilat i llest, segur de si mateix. Hi ha versions a Europa, Liberia, l'Índia, Indesea, Filipines i pobles indis d'Amèrica i d'Àfrica. Sembla ser que s'inspirà en un conte escrit per l'italià Straparole i que es va traduir al francès el 1572.

L'aneguet lleig. Fa referència a la soledat, la baixa autoestima. Tots tenim ocult un potencial enorme que tard o d'hora, sobretot si ens donen l'oportunitat, es deixarà veure.

Com deia Antoine de Saint Exupéry, a través del seu Petit Príncep: l'essencial és invisible als ulls. Cal mirar en l'interior de les persones.

El conte de *Mowgli i El llibre de la selva* ens serveix per a treballar l'adopció.

Polzet. Més val manya que força; el que desitgem, sovint es pot fer realitat: la mare que desitja tenir un fill encara que sigui petit com un cigró.

La Ventafocs. Reneix de les cendres, per això hauríem de mantenir el nom original del conte, la cendrosa.

El Mag d'Oz és ideal perquè els nens i nenes s'adonin que tenen molts recursos al seu abast, implícits en ells mateixos.⁶³

El sastre valent té necessitat d'horitzons. La seva vida transcorre en una gran monotonia, cosint vestits, assegut en una taula davant de la finestra de la seva cambra.⁶⁴

La Caputxeta Vermella tracta d'una nena a la que la seva àvia vol amb bogeria. Li fa una caputxeta de vellut vermell i la nena li té tanta estima que mai no se la treu. Per això l'anomenen Caputxeta Vermella. Ja no té nom propi. Aquest és el seu problema: trobar-se a si mateixa; la seva mare, la veu profunda de la seva consciència, l'envia al bosc, camí cap a casa de la seva àvia, ara convertida en llop.⁶⁵

En *El Rei Granota*, ens trobem amb una princesa que té una bola d'or, la seva joguina favorita. Un dia se'n va al bosc i s'asseu prop d'un pou. Allí començà a jugar tirant la bola l'aire i tornant-la a recollir una i altra vegada; però en una d'aquestes se li escapà i, rodant, rodant, va a parar a un pou que és molt profund. Començà a plorar amargament, a queixar-se i a dir: "Tot el que donaria jo per recobrar la meva bola d'or" (símbol del seu jo més profund, de la seva veritable personalitat). És el pas de la infància, propera a la font de la vida, a l'adolescència i edat adulta en què, per motius diferents, es pot perdre el contacte original, irreflexiu, amb el fons de la vida i després s'ha de sortir a buscar-lo de nou, d'una forma ja conscient, per recuperar el "paradís perdut". La granota que surt del pou resultarà ser un rei encantat, desitjós de veure's alliberat. "Rei" fa referència a or, i és una altra de les expressions que usen moltes mares amb els seus

fills.⁶⁶ El personatge encantat, convertit en animal, ha de ser mort per a poder recuperar la forma humana, és a dir, cal matar el seu costat animal.⁶⁷

El flautista d'Hamelin fou escrit per Robert Browning, en 1845 i s'inspirà en la Creuada dels Nens: el 1212, un nen anomenat Nicolau reuní a vint mil joves a qui volia conduir a Terra Santa. Sortiren de Colònia, travessaren Europa i en cada poble s'anaven afegint més infants. Alguns moriren en el trajecte i quan una part d'ells arriben a Alexandria són enganyats, traïts i venuts com a esclaus.

La Bella i la Bèstia és un conte de Jeanne-Marie Leprince de Beaumont (1711-1780) que fou educadora i que va escriure contes i novel·les, sobretot de caire moralista. Aquest conte s'estengué, per tradició oral, a tot el món.

La rinxols d'or i els tres óssos és un conte d'origen anglès (*Goldilocks*) i encara que s'utilitza per treballar el número tres, així com per treballar els conceptes gran-mitjà-petit, és un conte indicat també per treballar la curiositat i la xafarderia.

El lleó i el ratolí és una fable d'Esop que ens va bé per explicar que entre tots ens podem ajudar. Un ésser petit també pot ajudar un ésser gran.

Els tres porquets. Només el porquet més gran és el que duu a terme un treball ben fet, és més madur, preveu el futur. Els altres dos porquets construeixen cases de manera ràpida, volen anar de pressa, no pensen en el futur, volen gratificacions immediates (anar a jugar). A mesura que ens anem fent més grans tenim més seny. Les tres cases simbolitzen tres maneres diferents de fer-se una llar. Els tres germans se separen però tard o d'hora es necessiten i es tornen a ajuntar. El llop mostra els nostres impulsos primitius, però també té el seu aspecte positiu ja que servirà d'aliment, finalment. No hem de patir perquè el llop es mengi els tres porquets. Els infants interioritzen que els tres porquets representen tres estadis de coneixement diferent. Els contes sempre treballen a nivell subconscient. El llop cau a l'olla i ja rep el seu càstig: la justícia natural funciona de manera imparcial.

1.6. Per a explicar contes

- És tot el cos el que s'expressa (cara, mans i cos) i també la veu: èmfasi, gesticulació, tenir en compte l'alçada (greu-agut), intensitat (fort-fluix), articulació clara.
- Els nens i nenes han d'estar prop de qui narra el conte i, si pot ser, asseguts en semicercle.
- El narrador ha de crear un ambient relaxat, d'atenció i silenci.
- També es pot explicar un conte amb alguna mena de suport: titelles, imatges, ombres...
- Tenir en compte la durada: que no sobrepassi els deu minuts.
- Que hi hagi varietat de contes escollits segons l'edat, el moment i si és un infant sol o un grup d'infants.
- Dels 3 als 5 anys: històries centrades en personatges; dels 6 als 8, de fades i fantàstics; dels 9 als 12: d'aventures, d'humor, de detectius, de ciència-ficció.

1.7. Fórmules per començar i acabar un conte

N'hi ha moltíssimes, aquí teniu les més usuals:

Per començar

Hi havia una vegada...; En un país molt llunyà...; Això era...

Això era i no era...; Fa molt de temps...

Per acabar

Vet aquí un gat, vet aquí un gos, aquest conte ja s'ha fos.

Vet aquí un gos, vet aquí un gat, aquest conte s'ha acabat.

I conte contat, ja s'ha acabat.

I rondalla contada, rondalla acabada.

I aquí hem arribat i dono el conte per acabat.

I com que som poca (o molta) gent, us agrairé un aplaudiment.

MARC PRÀCTIC

SELECCIÓ DE CONTES

EL TROS DE VÍMET

Conte popular d'arreu

La unió fa la força. Divideix i perdràs.

Una vegada hi havia un pare que va donar un tros de vímet a cada un dels seus fills, dient-los que el trenquessin. No hi va haver cap problema, tots van poder esquinçar el seu tros. Aleshores, el pare, va agafar quatre trossos de vímet, els va unir i va dir als seus fills que provessin ara de trencar-los, però cap d'ells no ho va poder fer. El pare els digué que mentre romanguessin units, ningú els podria fer mal; i que si separaven quedarien a mercè de la seva fragilitat.

EL NINOT DE NEU

Conte popular centreeuropeu

Val la pena tenir utopies i anhels, al marge del que puguin dir els altres i de què puguin semblar impossibles d'aconseguir.

Hi havia una vegada un ninot de neu que anhelava passejar i patinar com havia vist que ho feien moltes nenes i nens. Però es considerava a si mateix un tanoca, ja que no podia bellugar-se del lloc on era. Un gos que passava per allí li va dir que el temps era a punt de canviar, que el sol fondria la neu i que es moriria per a sempre. El ninot de neu no ho va entendre massa. Moltes persones passaven pel seu costat i elogiaven la seva bellesa, allí al bell mig del carrer, a ple hivern. Des d'on estava situat el ninot albirava una estufa de llenya, a l'interior d'una casa, i se'n va enamorar. El gos li comentà que si s'apropava a l'estufa la seva mort encara seria més prematura, però ell només va fer cas al que li deia el seu cor. Ansiejava i ansiejava estar amb l'estufa, però, talment com li havia dit el gos, la temperatura diürna va pujar, la neu es va fondre i, amb ella, també el seu desig.

EL TERRISSAIRE I EL BUGADER

Conte tradicional de l'Índia

Cobrem amb la mateixa moneda que paguem.

Una vegada hi havia un terrissaire que tenia com a veí a un bugader molt famós de la ciutat que sempre estava alegre, bon treballador i amb una clientela variada i nombrosa. Era ric i vivia amb un cert luxe, cosa que al bugader, menys afavorit per la fortuna, envejava de tot cor. I tanta va ser aquesta enveja que trencà les relacions amb el seu veí com si aquella fortuna que havia adquirit després de llargs anys de treball, li pogués perjudicar a ell en alguna cosa. Mentrestant, el bugader continuava treballant activament sense fer cas del mal humor del terrissaire. Finalment l'envejós terrissaire va decidir jugar una mala passada al seu veí. Va anar a veure al rei, que era bon home però poc llest, i li va dir que el terrissaire tenia un procediment per a què el seu elefant, que era negre, es convertís en un elefant blanc, cosa que faria la glòria del rei. El terrissaire no volia pas la glòria del rei, sinó enfonsar en la misèria al terrissaire, ja que no podria realitzar pas aquesta gesta i perdria la seva clientela i prosperitat i cauria en desgràcia. El rei es va sentir atret per la idea i, mancat de sentit comú, ordenà al bugader que blanquegés el seu elefant negre. El bugader primer pensà que era una broma però de seguida va intuir de qui provenia la proposta. Com que era una persona múrria, acceptà l'ordre del rei però li va comentar que abans de començar la seva empresa havia de rentar els utensilis i peces amb aigua i sabó en un pot aquesta vegada el suficientment gran com perquè fos per a un elefant i que aquesta era una feina per a un terrissaire. El rei ordenà al terrissaire la construcció d'aquest pot i aquest s'adonà que havia quedat atrapat en la seva pròpia broma. L'enveja se'l menjava per dins i es posà mans a la feina i amb ajuda d'amics i parents va fer una peça de fang el suficientment gran com per posar-hi aigua, sabó i l'elefant a dins. Però quan l'elefant posà tan sols una pota a dins, el pot s'esmicolà en mil bocins. El rei va demanà fer un altre pot al terrissaire que també es va trencar, i així un tercer, un quart i un cinquè. Finalment, el rei s'adonà de la impossibilitat de l'empresa; el terrissaire acabà per arruïnar-se per complet i no va acabar en la més absoluta misèria si no hagués estat perquè el seu veí, el bugader, una ànima noble i bona, li va estendre la mà de reconciliació.

EL NEN I LES TRES PREGUNTES

Conte popular jueu

Cal escoltar els infants perquè són savis per naturalesa.

Hi havia una vegada un grup d'astròlegs que li van dir al seu rei que les estrelles deien que si volia que el seu nou palau li donés felicitat era necessari que el construís emparedant viu a un infant jueu. Abans de ser emparedat, el nen escollit va demanar al rei poder fer tres preguntes als astròlegs per veure si havien interpretat correctament el complex llenguatge de les estrelles. El rei no s'hi va oposar i el nen va fer les tres preguntes: Què és el més lleuger, el més dolç i el més dur del món? Els astròlegs van trigar tres dies a donar les seves respostes: el més lleuger és una ploma, el més dolç és la mel i el més dur és una pedra, van contestar. D'uns savis m'esperava respostes més profundes, va objectar el nen i afegí: el més lleuger es un bebè als braços de la seva mare, el més dolç és la llet que aquesta mare dóna al seu fill i el més dur, per a aquesta mare, és que el seu fill hagi de ser emparedat. El rei va comprendre el missatge i admirà la saviesa del petit, per la qual cosa va ser tornat a la seva mare i els astròlegs van haver d'abandonar la cort.

EL CIGNE

Conte tradicional xinès

Fer que les coses difícils semblin molt fàcils. La constància. El treball del dia a dia.

Hi havia, fa molt temps, en una província del regne de la Xina, un pintor que sabia pintar d'un sol traç nenúfars, ocells, boscos, núvols, etc. El seu geni era tan gran que el seu nom s'havia estès per arreu, travessant fronteres. La notícia va arribar a orelles de l'emperador que el féu portar a la seva cort tot ordenant-li que havia de pintar un cigne, un cigne que mai no haguessin vist els seus ulls i que com a recompensa el faria l'home més ric del món. El pintor li digué que trigaria uns deu anys a realitzar-lo, si és que havia de ser el cigne més bell del món. Passaren els deu anys i l'emperador es presentà en la modesta casa del pintor. I davant d'ell, el pintor agafà un pinzell i dibuixà, d'un sol traç, el cigne. L'emperador afirmà que era el cigne més bell que havia vist mai, sorprès de tanta finesa i esplendor. T'ho agraixo i et felicito. La teva dona i els teus fills podran viure de riqueses fins als seus darrers dies. Però no gaudiràs de res de tot això ja que et faré colpejar el cap per haver-te rigut de mi. La família del pintor quedà amb

llàgrimes als ulls. Quan l'emperador estava a punt de marxar, un dels seus fills, que havia entrat per curiositat en una de les habitacions de la casa, cridà al seu pare perquè anés amb ell al taller del pintor. Per tot arreu hi havia milers de fulls de paper amb cignes dibuixats. El pintor havia estat deu anys exercitant-se per poder dibuixar d'un sol traç, davant dels ulls de l'emperador, una obra digne d'ell.

EL SO D'UNA MONEDA A CANVI DE L'OLOR D'UN BON PLAT

Conte tradicional rus

**Jutgem massa a la lleugera; ho fem massa de pressa. A cada cosa el seu valor.
Cobrar amb la mateixa moneda. Lleó Tolstoi en va escriure una variant.**

Hi havia una vegada un viatger que arribà a un hostel a l'hora de dinar. Es va asseure en una taula i demanà que li portessin el menjar. Aquell dia l'hostal era ple de gom a gom i els hostalers no donaven a l'abast. Els plats passaven per davant del viatger però cap no arribava a la seva taula i ell no parava d'olorar i d'olorar. Veient que es feia tard, no va tenir més remei que aixecar-se per marxar del local, malgrat no havia menjat res. L'hostaler en veure que se n'anava, li va reclamar l'import de l'estança a l'hostal. El viatger es queixà que no havia menjat res, que per què havia de pagar-li? L'hostaler li va dir que encara que no hagués menjat res si que havia olorat tots els plats i això bé s'havia de pagar. El viatger, murri de mena, es va treure una moneda de la butxaca, la va fer sonar diverses vegades i li va dir a l'hostaler que amb escoltar aquest so es donava per pagat l'olor dels plats.

LA CADIRA

Conte tradicional italià

**Cobrar amb la mateixa moneda que s'ha pagat. Ser murri, enginyós.
Saber ser amable en les formes.**

Hi havia una vegada, a l'època en què la ciutat de Venècia era una república independent que senyorejava per tot el Mediterrani, un ambaixador que va ser enviat a la cort del soldà de Turquia, que el va rebre en una audiència concedida als representants de diversos països. Però el soldà, no se sap ben bé per quin motiu, estava una mica ressentit amb els venecians, per la qual cosa va ordenar als seus servidors que no preparessin, a la sala del seu palau on s'havia de celebrar l'audiència, cap cadira per a l'ambaixador venecià.

Arribat el moment de la recepció, tots els qui havien de prendre part van entrar a la sala on cada un d'ells va seure a la cadira que li havien disposat. I l'ambaixador venecià, veient que per a ell no n'hi havia cap, es va treure la capa que duia, que era una capa preciosa feta de sivelles de fil d'or i de seda de l'Índia, la va estendre a terra i s'hi va asseure al damunt. Un cop cada un dels assistents, entre ells l'ambaixador de Venècia, va haver exposat al gran turc el motiu de la seva ambaixada, i després d'haver-se intercanviat els compliments de rigor es van alçar i van sortir de la sala. L'enviat de Venècia ho va fer tot deixant abandonada a terra la seva capa. I el soldà, que ho va veure, el va cridar i li va dir que es deixava la seva roba. A la qual cosa l'ambaixador venecià va respondre, amb molta dignitat, que els venecians no tenen per costum endur-se la cadira on s'han assegut.

EL CEC I EL FANALET

Conte tradicional anglès

No riure's de ningú. Jutgem massa a la lleugera. Tot té un motiu.

Lleó Tolstoi té un conte calcat a aquest.

Hi havia una vegada un cec que demanava caritat allí on anava, acompanyat del seu petit fanalet. Quan era de nit o bé hi havia boira durant el dia, l'encenia i seguia el seu camí habitual. La gent pensava que era ben tanoca: per què li calia un fanalet, si era cec? De poc li servia si no s'hi veia. Però el cec sabia que no el portava per veure-s'hi ell, sinó perquè els altres el veiessin, no entrebanquessin amb el seu bastó i el fessin caure a terra.

LA NECESSITAT

Conte tradicional rus

Per conèixer i comprendre les coses cal viure-les en la pròpia pell.

L'experiència és un grau de coneixement.

Hi havia una vegada un home pobre que al ple de l'hivern i amb fred terrible, recollia, enmig d'un camí del bosc, branques seques per preparar un foc. Per allí va passar un ric propietari en la seva preciosa carrossa. En veure l'home, manà al cotxer parar allí mateix i traient el cap per la finestreta li preguntà que com era possible que s'estigués entretenint recollint llenya amb el fred que feia. L'home li digué que era la necessitat qui li feia fer això. La necessitat? Preguntà el viatger, no conec aquesta dama. Doncs si

continueu per aquest camí, tal vegada la trobareu, va contestar el llenyataire. L'home ric s'acomiadà i continuà el seu camí. Quina va ser la sorpresa quan poca estona després es va trencar una de les rodes del carruatge i no podent-la arranjar pel fred que feia, van haver de dirigir-se a peu fins el poble més proper. Quan ja arribaven al poble, un veí els preguntà que com era que anessin de passeig amb el fred que fa. La necessitat, bon home, la necessitat, contestà el ric propietari sentint-se feliç d'haver conegut aquella senyora que era capaç de fer les coses tan difícils.

LA GUINEU I LA CIGONYA

Faula tradicional grega

Paga i cobrar amb la mateixa moneda. A ningú ni li agrada que se li en riguin.

Una vegada hi havia una guineu que es volia divertir a costa d'una cigonya. La va invitar a menjar i li va oferir un plat de sopes molt bones però servides en un plat pla. La cigonya amb el seu bec tan llarg, gairebé no podia menjar ni una gota mentre que la guineu, amb la seva llengua traçada, amb unes quantes llepades en va tenir prou per deixar el plat ben net. La guineu es partia de riure amb la broma que li havia gastat a la cigonya. Al cap d'uns dies, com que era estiu, la cigonya va invitar a la guineu a prendre una llimonada. La guineu estava morta de set i va acceptar encantada l'ofertament. La cigonya oferí la llimonada en dues ampolles de coll alt i estret i n'oferí una a la guineu. Aquesta vegada les coses van ser a l'inrevés, la guineu per molt que pretenia entrar la seva llengua a l'ampolla, no va poder beure ni una gota. En canvi, la cigonya hi va posar el seu bec llarg i es va beure la llimonada en un no res, tot dient-li a la guineu: "Tal faràs, tal trobaràs".

EL JUTGE I EL SABATER

Conte tradicional alemany

Cobrar amb la mateixa moneda.

Hi havia una vegada, en una petit ciutat alemanya, un jutge que tenia una certa mala fama. Es deia que no aplicava la llei a tot el món per igual. Per als rics, poderosos i persones influents i ben situades la llei era suau i benigne. Per als pobres, desvalguts i persones humils i senzilles, la mateixa llei, aplicada pel jutge, era dura, aspra, severa i inflexible. Una vegada, el jutge va encarregar un parell de sabates a un dels sabaters de

més renom de la ciutat que li va prendre les mides del peu i li digué que estarien llestes en una setmana. Quan el jutge va anar a recollir les sabates, el sabater li va lliurar dues veritables obres d'artesanía però ben diferents una de l'altra. La sabata del peu dret era plana, de pell girada i amb una sivella de plata mentre que la sabata del peu esquerre era de taló alt, de xarol i acordonada amb un llaç de seda. El jutge, estranyat per la diferència, li demanà al sabater que perquè no eren iguals les dues sabates. No es d'estranyar, senyor jutge, digué el sabater, he fet exactament el que vós feu en els vostres judicis: apliqueu la llei segons la persona.

EL POBLE INFELIÇ

Conte popular de centreeuropa

Tots arribarem a ser “un”. Si ho contempléssim així, cada cop que volem el mal de l'altre, ens el fem a nosaltres mateixos. Tots som part d'una mateixa ànima.

Hi havia una vegada un poble molt trist en què els infants eren molt infeliços ja que els adults no els estimaven. Un dia els va visità el rei i digué al seus habitants que havia barrejat entre ells al seu fill però sense dir-los quin era. I el rei marxà. La gent del poble, atemorida per no fer infeliç al fill del rei començà a fer feliços els infants i a tractar-los com si de prínceps es tractés. D'ençà d'aquell dia tothom estimava als nens i nenes i se sentia feliç perquè se sentien estimats. Molts anys després, el rei tornà a visitar el poble i una velleta li digué que havia trobat el seu fill, però el rei li contestà que no hi havia cap fill seu allí ja que ell considerava que tots els infants eren fills seus, atès que tots ells n'eren un de sol.

EL GALL I LA MOSTELA

Conte tradicional català

Sempre es nota si menteixes.

Hi havia una vegada un gall que, en sentir arribar una mostela, es va pujar a dalt d'un arbre. La mostela li comentà que si havia pujat tan de pressa l'arbre era perquè realment li tenia por. I el gall li va respondre que sí, que tenia por de que se'l mengés. Però la mostela li contestà que no havia de tenir por ja que aquell mateix matí s'havia dictat una llei segons la qual tots els animals eren com germans i s'havien de respectar els uns als altres. En això que arribà un gos a tota velocitat i, en sentir-lo, la mostela se'n va anar volant. El gall li digué que si tots eren germans, com deia la nova llei, no havia de tenir

pas por del gos, però la mostela li contestà, mentre desapareixia per la muntanya, que segurament el gos era tan ignorant com ell i, per tant, tampoc no sabia res de la nova llei.

ELS DOS ASES

Conte tradicional castellà

Aparentar; vanagloriar-se d'allò que no es té o d'allò que no s'és.

Hi havia una vegada dos ases, un anava carregat amb mercaderies ordinàries i de poc valor i l'altre amb dos sacs de monedes d'or, joies i pedres precioses. Aquest ase va suggerir a l'altre que encara hi havia categories i que no era el mateix carregar amb objectes sense valor que amb objectes d'alt preu. En això, que al mig del camí els van assaltar uns lladres i el que abans els havia diferenciat ara també va tenir el seu preu: l'ase amb la càrrega de peces de gran valor fou colpejat perquè afluixés la càrrega i d'aquesta manera va pensar que mai més no es vanagloriaria de la mercaderia que portés per molt important que fos.

EL SOL I EL VENT

Conte tradicional centreeuropeu

Fer les coses per la força sempre porta contrarietats i problemes.

Una vegada, fa molt temps d'això, el sol i el vent es discutiren sobre quin dels dos era més fort. En això, que van veure passar un home molt tapat pel fred que feia. El vent es llançà sobre d'ell amb tota la seva força per treure-li la roba d'abric però a més bufava el vent, més es tapava l'home. Entrà en joc el sol que començà a brillar amb tota la seva força, fent que la temperatura comencés a pujar. El viatger es començà a descordar l'abric fins que se'l va haver de treure. I així, el sol va demostrar al vent que s'aconsegueixen més coses amb delicadesa que per la força.

EL PRÍNCEP I L'ERMITÀ

Conte tradicional castellà

Tots som iguals, tant en drets com en deures.

Hi havia una vegada un príncep poderós i ric que es creia superior als altres però que alhora se sentia menyspreat, especialment per la gent senzilla i modesta, pel poble humil que ell considerava una casta inferior. Un dia que el príncep estava de cacera, s'endinsà en un bosc i trobà una petita cabana que servia de vivenda a un ermità de barba blanca, que vivia apartat del món, consagrat a les seves meditacions. Precisament l'ermità estava en aquell moment abstret tot meditant, amb un crani a la mà. El príncep li preguntà, amb to burleta, què feia amb aquell crani i l'ermità li contestà que estava intentant esbrinar si aquell crani pertanyia a un home poderós o bé a un pobre indigent i que per més esforços que feia en reflexionar sobre això, no arribava a endevinar-ho.

LA CAIXA DE PANDORA

Conte popular de la mitologia grega

Cal diferenciar la curiositat de la xafarderia. Tot ha de tenir una mesura.

Fa molt temps d'això, els déus dotaren a Pandora (que significa "aquella que posseeix tots els dons") de totes les gràcies: gentilesa, bellesa, humilitat... I sempre anava acompanyada d'una urna immensa, molt ben tapada, que Zeus li donà, tot dient-li que mai no l'havia d'obrir. No podent contenir la curiositat, Pandora aixecà la tapa i de l'urna escaparen la vellesa, la malaltia, el sofriment, l'egoisme, l'enveja... tots els mals que Zeus havia destinat als éssers humans i que s'escamparen per tota la Terra. Pandora va embogir i en el fons de l'urna, una vegada la va tornar a tapar, tan sols hi va quedar l'esperança que encara dorm en el cor de les persones i que les ajuda a viure i a somniar.

ELS DOS GERMANS

Conte tradicional dels països escandinaus

De vegades, ens deixem influir per les persones més properes, fins i tot arribant a fer coses que no voldríem fer.

Hi havia una vegada dos germans que vivien en el mateix poble. Un era ric i l'altre era pobre. El germà ric posseïa una granja de vaques i va creure oportú regalar-li la que donava més llet al seu germà atès que ell no tenia fills i, en canvi, el seu germà, sí. Com

que aquella vaca donava tanta llet, el germà pobre començà a produir llet, nata i mantega i de mica en mica deixà de ser pobre per guanyar-se molt bé la vida. Amb el temps, la dona del germà ric començà a sentir enveja del seu cunyat i començà a pressionar al seu marit, el germà ric, perquè el seu germà li tornés la vaca que li havia regalat. El germà ric s'hi va resistir, però tant i tant insistia la seva dona que per no escoltar-la més va cedir i li demanà al seu germà que li tornés la vaca. Estranyat per aquesta demanda, el germà pobre li digué que ell havia entès aquell regal com quelcom per a sempre i que es quedava amb la vaca. De la discussió es va passar als punys i dels punys el tema va passar als tribunals. El jutge va proposar tres enigmes a ambdós germans i els va dir que qui els respongués correctament, es quedaria amb la vaca. Els enigmes eren: quina és la cosa més forta del món, quina la més terrible i quina la més bonica. Al dia següent el jutge els va tornar a citar. El germà ric va dir que la cosa més forta era l'aiguardent, la cosa més terrible una tempesta i la cosa més bonica una bona collita. El germà pobre va contestar el següent: la cosa més forta és l'amor, la més terrible la mort i la més bonica la vida. El jutge va quedar admirat per les respostes, les donà per molt correctes i el germà pobre es quedà per sempre més amb la vaca.

EL JUTGE I LA SEVA CONSELLERA

Conte tradicional de Romania

Aquest conte, que deixa entreveure el sexisme en la societat, ens mostra que l'astúcia sempre guanya.

Hi havia una vegada una nena que tenia fama de ser molt astuta i sàvia i un jutge la va voler posar a prova. Li va donar tres grans de raïm al seu pare i li va dir que els portés a la seva filla per a que n'extragués tres-cents litres de vi per al dia següent. El pobre home va tornar a casa, abatut, decebut i trist però la seva filla el va animar. Li va donar tres trossos de fusta i li va dir que les donés al jutge i que li demanés que amb elles li fes una premsa per poder premsar els tres grans de raïm. Així li ho explicà el pare al jutge que veient que la nena era més espavilada que no es pensava, li proposà una altra prova i donant-li un porc li va dir al pare que la seva filla havia de preparar-li un pernil per poder esmorzar a l'endemà. L'home tornà encara més desanimat cap a casa seva però la seva filla l'animà de nou i donant-li un aglà li va dir que li demanés al jutge que el plantés perquè l'alzina pogués produir els aglans suficients per alimentar el porc. A l'endemà, el jutge quedà admirat de la resposta i enamorat d'ella per la seva agudesesa, la demanà en matrimoni. Una vegada casats, li va fer prometre que mai no es posaria en

assumptes de justícia. Així va ser durant un any, però un dia que el jutge estava absent, ella va resoldre un cas. En tornar el seu marit, es va enfadar molt perquè ella havia trencat la promesa i pensava que ara la gent pensaria que la seva dona era millor jutge que ell. Li manà anar-se'n de casa i que s'emportés el que ella més estimés. La dona, enginyosa com ella sola, posà un somnífer en la beguda del seu marit, preparà un carruatge i se'n va anar a casa del seu pare. Un cop allí, posà al seu marit al llit, s'assegué al seu costat i esperà a què es despertés. Un cop despert el seu marit, el jutge, li demanà que com era que es trobava a casa del seu sogre i ella li respongué que ell li havia dit que s'emportés el que més s'estimava. Ella l'havia escollit a ell. El jutge quedà admirat novament de l'astúcia de la seva dona i a partir d'aquell dia la tingué com a consellera i ambdós van ser considerats savis dignes d'admirar.

LA NENA DELS LLUMINS

Conte tradicional del nord d'Europa

En aquest conte, recopilat per Andersen (amb el títol La venedora de llumins) s'entreveu la tristesa de les persones sense sostre i de les que pateixen pobresa i fam alhora que ens fa reflexionar sobre la mort, la pobresa, les il·lusions i el Nadal.

Hi havia una vegada, en una nit de Cap d'Any, una nena mig morta de fam que caminava pels carrers, tot venent caixes de llumins. Tothom tenia pressa per arribar a casa seva i la venedora, descalça, afamada i morta de fred, oferia llumins als vianants que ni tan sols s'aturaven a escoltar-la. Ella, a més a més, estava trista perquè sabia que no podia tornar a casa seva sense vendre res, ja que sinó la seva madrastra la pegaria. Aquella nit tothom era a casa i no hi havia manera de vendre res. Començà a nevar, el fred era cada vegada més intens i la petita venedora va haver de buscar recer en un portal. Tenia els dits gelats pel fred i no podia bellugar-los. Aleshores, va pensar que si encenia un llumí es podria escalfar una mica. Encengué un primer llumí, però un floc de neu l'apagà ràpidament. Encengué un altre llumí i enmig de la llum que feia va entreveure un arbre de Nadal farcit d'espelmes enceses, però el llumí s'apagà i tot va quedar fosc. N'encengué un altre i la paret va quedar tota il·luminada d'una visió en la que es veia ella, asseguda davant d'una estufa, amb els peus calents i un plat de sopa fumejant. Quan anava a tocar el plat, el llumí s'apagà i la visió de l'escena va desaparèixer. N'encengué un altre i aquesta vegada va poder veure una família asseguda al voltant d'una taula plena de menges i llaminadures. En volgué abastar una però aquest llumí també s'apagà. Aleshores, encengué un altre llumí i la paret es va tornar

molt transparent, de tal manera que es podia veure què succeïa a l'interior d'una casa: una taula parada, plena de menjars suculents, amb un aroma que enamorava i una nena a punt de posar-se a la boca una menja exquisida. En aquell precís moment el llumí s'apagà i tot quedà fosc de nou. La nena encengué un altre llumí i es veié a si mateixa asseguda a sota d'un immens arbre de Nadal, ple de guarniments i regals. La nena allargà la mà per tocar tot allò però el llumí es va apagar. Amb el llum d'un nou llumí mirà el cel i veié el resplendor de mils d'estrelles i li va semblar veure entre elles a la seva àvia que li somreia. Volia anar-se'n amb ella abans no s'apagués el llumí i desaparegués la tendra imatge i perquè això no succeís, en un darrer intent, va encendre alhora tots els llumins que li quedaven i era tanta la llum que semblava que fos de dia. Aleshores, la seva àvia amb un somriure amorós, la va agafar entre els seus braços i se la va endur cap al cel, envoltada de calor, tendresa i felicitat atès que allí on anaven no hi ha ni fred ni calor ni fam ni tristesa ni cap cosa dolenta. A l'endemà, la gent trobà el cos d'una nena en el portal amb la resta d'unes cendres a la mà. Havia mort la darrera nit de l'any però ningú no es podia imaginar les coses boniques que havia viscut aquesta nena aquella nit ni el paradís de felicitat en el que havia entrat de la mà de la seva àvia, aquell joiós dia d'any nou. Uns vianants s'hi aproparen i veient que mai més no despertaria se sentiren tristos en veure que havia intentat inútilment escalfar-se amb tots aquells llumins. Però la venedora ja no tenia fred perquè en el lloc on es trobava hi havia l'escalf humà.

EL PETIT AVET

Conte tradicional del nord d'Europa

**El preu de la llibertat. Ens passem mitja vida desitjant.
No valorem el que tenim fins que ho perdem.**

Hi havia una vegada, en un bosc immens, un petit avet que sospirava per ser més gran, créixer ben de pressa i abandonar el bosc. Quan arribaven els llenyataires per tallar els arbres per a Nadal, ell volia que l'escollissin el primer, però durant uns anys això no va ser així. Desitjava ser un arbre de Nadal dels que es posen a dintre de les cases i es decoren amb garlandes, boles i regals. I, finalment, arribà l'any el que l'escolliren a ell. El cops de destrall que rebia li feien mal però se sentia orgullós d'haver estat escollit i suportava estoicament el dolor. El nostre avet va anar a parar a una sala d'estar, el posaren al costat de la xemeneia. El guarniren amb tot el que van poder i el varen fer sentir el rei de la casa durant uns dies. Quan els nens i nenes d'aquella família ja havien

recollit els regals de Nadal, s'oblidaren de l'avet i ell se sentí molt trist i sol i no parava de recordar els dies de la seva infància al bosc amb la fresca del vent i el so dels ocells que es posaven damunt de les seves branques. Passades les festes nadalenques, va anar a parar al foc com un tronc més de llenya. Una vida curta per a algú que desitjava la llibertat.

LA FADA

Conte popular d'arreu

La bondat. Voler ajudar. De la mateixa línia filosòfica que La Ventafocs.

Hi havia una vegada una vídua que tenia dues filles, la més gran era mesquina, desagradable i orgullosa com la seva mare. La petita era dolça, gentil i bonica, com ho havia estat el seu pare. La mare preferia a la gran i obligava a la petita a fer les feines més dures i desagradables. Un dia, la germana petita va anar a buscar aigua a una font del bosc i es trobà una velleta que li demanà si li podia donar aigua de la font. De seguida li va oferir aigua per beure i quan la velleta ja havia calmat la set li va oferir un do, per ser tan bona i bonica. La velleta era en veritat una fada disfressada per veure on arribava la gentilesa de la noia. I li va dir que cada cop que obrís la boca, li sortirien flors i pedres precioses. En saber-ho la seva mare, plena d'enveja, va enviar a la germana gran a buscar aigua a la mateixa font, que també va trobar la velleta que li va fer la mateixa petició, però la germana gran no estava per ajudar a ningú i li contestà que s'agafés ella mateixa l'aigua. L'anciana, en veure la poca amabilitat d'aquesta altra noia, li va dir que cada cop que obrís la boca li sortirien serpents i granotes. En tornar a casa, la seva mare es va donar un esglai de mort en veure el que li sortia de la boca a la seva filla gran i enfadada i plena de més enveja, encara, tragué de casa a la germana petita per considerar-la culpable del que li havia succeït a la germana gran. La germana petita s'amagà al bosc i es posà a plorar i a plorar. El fill del rei passava per allí prop, escoltà que algú plorava i s'hi atansà per veure què passava. La noia li va explicar el que havia succeït i en veure-la tan bonica i amb el do de les perles i les roses que li sortien de la boca, se l'emportà a palau, la presentà al rei i s'hi casà.

EL PARE, EL FILL I EL RUC

Conte popular d'arreu

Tothom critica tothom. La importància de fonamentar les nostres opinions i creences. Diguin el que diguin, fes sempre el que dicti el teu cor i la teva consciència.

Hi havia una vegada un bon home que per donar exemple al seu fill, que es deixava guiar massa per l'opinió dels altres, va agafar el seu ruc i marxà amb ell cap al poble veí. Dos llenyataires que venien en direcció contrària no es van poder estar de comentar que on s'era vist que un fill deixés que el seu pare caminés mentre ell anava còmodament assegut. Fent cas al que havien escoltat, el pare pujà al ruc i el seu fill es posà a caminar. Més endavant, es trobaren dos pagesos que tot dissimulant comentaven que on s'havia vist un pare amb tan poca consciència com per deixar que el seu fill, menys fort que ell, anés caminant. Escoltat això, cap dels dos pujà sobre el ruc i anaren caminant. Poc abans d'arribar al poble veí, es trobaren dues velletes que tot xiuxiuejant els prenien per babaus ja que podent anar asseguts sobre el ruc, es cansaven caminant. Escoltat això, pare i fill pujaren sobre el ruc. En arribar al poble molts els acusaven del seu poc enteniment, en veure que el ruc anava massa carregat. Arribats aquí, el pare recomanà al seu fill la necessitat de tenir una opinió pròpia, ja que facis el que facis sempre hi ha algú a punt per a criticar-te. Fes el que creguis que has de fer i no t'amoïnis pel que digui la gent.

ELS CONFITS

Conte popular castellà

No reaccionar de forma agressiva ni enfadar-se o venjar-se, simplement donar la volta a un fet o situació que ens desagrada.

Hi havia una vegada, als afores d'un poble, un pagès, de bon cor, que estava casat amb una dona treballadora, enèrgica i decidida. I es començà a dir al poble que era ella qui manava a casa i que el seu marit tan sols feia el que ella li deia. Un dia, en creuar la plaça del poble, els infants li cantaren una cançoneta per burlar-se d'ell. El pagès no digué res, se n'anà cap a la pastisseria, comprà dues paperines de confits i les regalà als infants que li havien cantat la cançó tot dient-los com n'estava de content pel que li cantaven. I així va fer un parell dies més. Al dia següent, va anar directament als infants, sense passar abans per la pastisseria, i els digué que li cantessin la cançó, però com que

ell no els havia comprat les llaminadures, els infants, enfadats, no li cantaren més la cançó i el deixaren tranquil per sempre.

LES DUES CULLERES

Conte tradicional castellà

No deixar mai malament un amic ni ridiculitzar ningú en públic. Empatia. Buscar el fonament i el perquè de certes actituds i accions de les persones. Donar la volta a una situació ingrata.

Hi havia una vegada un poderós senyor que celebrava un banquet en el que havia convidat parents, amics i els cavallers més il·lustres de la ciutat. La teca era esplèndida de veritat i servida en luxoses safates i coberts d'or. Un dels cavallers invitat, cegat per tanta magnificència, no va poder resistir la temptació i, dissimuladament, agafà una cullera i se l'amagà a la butxaca. L'amfitrió, que tenia més vista que una àguila, el va veure però li va saber greu avergonyir públicament aquell cavaller que havia tingut un moment de flaquesa, però tampoc no volia resignar-se a perdre una de les seves preuades culleres d'or. Aleshores, sense dir res, i també de manera dissimulada, agafà una cullera i se l'amagà a la butxaca. Quan el banquet va acabar i arribà el moment de recollir-ho tot, un dels criats trobà a faltar les dues culleres i va anar a comunicar-ho a l'amfitrió. Llavors, el poderós senyor li va dir que ell mateix n'havia agafada una, per veure si els criats feien bé la seva feina, i que aquell altra cavaller havia fet el mateix i li donaria l'altra cullera.

EL CISTELL DE POMES

Conte tradicional castellà

Les males influències. Els valors s'aprenen per mimesi, per contacte. L'experiència de les persones grans. El bé acaba sempre imposant-se al mal.

Una vegada hi havia un pagès que estava preocupat per les males companyies amb les que anava el seu fill, un grup de joves de la seva edat que sempre estaven pensant alguna malifeta. El seu fill li deia que no es preocupés per res, que els seus amics no el durien pel mal camí, que més aviat passaria el contrari, que veient-lo a ell, tan bon xicot, se li anirien semblant, amb el temps. El pare sabia que el seu fill tenia bon enteniment però li preocupava la influència dels altres. Un dia li va dir al seu fill que havien d'anar a recollir pomes i així ho van fer. El pare posar un munt de pomes sanes i bones en un cistell, amb una de podrida a dintre. El seu fill el va renyar, dient-li que una poma

podrida podreix les altres però el pare ho negà i li féu deixar el cistell al bell mig de la taula del menjador. Al cap d'unes setmanes totes les pomes estaven podrides. El fill li va fer veure al pare que ell tenia raó. I el pare contestà que com s'ho faria ell, amb la seva bondat, per fer canviar els seus companys de colla.

L'AVARÍCIA TRENCA EL SAC

Conte tradicional castellà

L'avarícia. Tendim a abusar d'allò que ens va bé.

Una vegada hi havia un home a qui les coses no li havien anat massa bé, havia provat diversos oficis però de cap n'havia sortit ben parat i havia decidit ser un rodamón: anar de poble en poble, de casa en casa, amb el seu sarró a l'esquena. Un dia que se sentia afligit i desgraciat, se li va aparèixer la Fortuna i li va dir que li ompliria el sarró de monedes d'or; les que anessin a parar a dintre del sarró serien d'or i les que anessin a parar a terra es convertirien en pols. I així va ser, la Fortuna li va anar omplint el sarró però el rodamón no deia mai prou perquè desitjava més i més monedes. Al final va succeir el que era d'esperar: el sarró es va trencar, no podent suportar el pes i totes les monedes es van convertir en pols. D'aquí ve l'adagi: "l'avarícia trenca el sac".

LA CARABASSERA I L'ALZINA

Conte tradicional castellà

Fluir. Acceptar les coses tal com són i tal com vénen.

Hi havia una vegada un home que passejant per un hort trobà una carabassera que havia donat unes carabasses immenses. S'assegué a recer d'una alzina i mirant cap amunt va veure els seus fruits: els aglans. I pensava per dins seu que era curiós que la natura estigués equivocada ja que la carabassera, una planta no molt gran, havia donat fruits molt grans i en canvi l'alzina donava uns fruits tan petits. I en això que es va quedar endormiscat. Un aglà li va caure al seu cap i el despertà. Reflexionant sobre el fet es va dir a si mateix que les coses ja estaven bé tal com estaven perquè si hagués estat el fruit de la carabassera el que l'hagués despertat s'hauria endut un bon cop al cap.

EL LLAÛT MERAVELLÓS

Llegenda tradicional xinesa

Buscar l'ànima de cada cosa, la veritable essència. Pensar en els altres, no només en nosaltres mateixos.

Hi havia una vegada un savi xinès que feia camí per un bosc. En arribar a un gran i magnífic arbre el tocà amb la seva vareta màgica i el convertí en un llaüt que va regalar a l'emperador xinès. Però el llaüt enyorava el gran bosc i per molt que el premien mans hàbils, tan sols sortien sons desafinats. Aleshores l'emperador va demanar consell al príncep dels artistes. El príncep Pei Woh començà a interpretar un cant a la natura, a les estacions, a l'aigua i al vent. El llaüt recordava la seva vida en el bosc i el concert fou tan meravellós que l'emperador es va commoure i no va poder dir res durant molta estona. L'emperador li preguntà a Pei Woh com ho havia aconseguit i aquest li contestà que mentre els altres músics pensaven a fer música per a l'emperador, ell havia pensat en què la música devia ser per al propi llaüt. L'emperador, commogut, regalà el llaüt a Pei Woh, considerant que era l'únic que havia de posseir-lo.

EL PLAT DE FUSTA

Conte tradicional alemany

L'empatia. Valorar l'ancianitat. El cos es va deteriorant però això no vol dir que la ment i els sentiments facin el mateix.

Una vegada hi havia un ancià que vivia a casa del seu fill, amb la seva jove i el seu nét. En la seva vellesa, ja li era difícil sostenir un plat sense que li tremolessin les mans. Un dia, sense voler, va trencar la tassa que més valorava la seva jove i ell el va renyar sense compassió. Al dia següent, el nét, un infant petit, de bon cor i enteniment, li va regalar a la seva mare un plat de fusta que havia fet durant la nit, tot dient-li que li feia aquest regal per a quan fos velleta i ja no pogués aguantar prou bé les coses; així el plat de fusta no es trencaria i ell no hauria de renyar-la.

EL TREN

Conte tradicional castellà

Acceptar-nos com som, amb els nostres límits. Cadascú té el seu lloc i la seva tasca a realitzar en aquesta vida. Tots ens fem falta. Totes les professions són necessàries.

Hi havia una vegada un tren que ja no volia anar pels rails, saltà d'allí i se'n va anar a les carreteres, però els cotxes i camions no el volien ja que era massa llarg i ocupava molt de lloc, provocava llargues cues i gairebé ningú no el podia avançar. En els camins, la gent volia caminar a poc a poc, sense un tren que els assetgés. Pel mar el seu pes no li permetia flotar amb llibertat. Al final, amb tants problemes i disgustos, va tornà als seus rails; allí se sentia bé i tot el món l'esperava a les estacions.

EL PICAPEDRER

Conte tradicional japonès

Acceptar ser qui som i no ser un altre, tot valorant les nostres potencialitats. Valorar el que hom té i el que tenim com a potencialitats. Confiar en nosaltres mateixos.

Hi havia una vegada un picapedrer que amb el seu treball de picar pedra per a diferents necessitats (construir cases, adobar carrers, fer lloses) ja era feliç atès que tenia molts clients i no desitjava més del que tenia. Un dia va treballar per a un home molt ric i adonant-se de les riqueses que aquest home posseïa començà a desitjar ser com ell. En aquell precís moment la veu de l'esperit de la muntanya li digué: "El teu desig ha estat escoltat, seràs un home ric". En tornar a casa veié que la seva petita cabana s'havia convertit en una majestuosa mansió i que en el seu interior tot era luxe. No cabia en si mateix de goig i aviat s'oblidà de la vida que havia dut. Poc temps després, arribà a la ciutat un príncep i el picapedrer en veure'l desitjà ser com ell i l'esperit de la muntanya li concedí aquest segon desig. Al moment, el picapedrer es convertí en príncep, envoltat de servents, amb vestits molt luxosos, amb un carruatge per anar amunt i avall i una ombrel·la per protegir-se del sol. Temps després, s'adonà de la grandesa del sol que tot ho il·lumina i ho assoleix i desitjà ser com el sol. L'esperit de la muntanya li concedí aquest tercer desig i el picapedrer es convertí en el sol. I va desitjar ser núvol, que tapa quan vol al sol i l'esperit també li ho concedí. I volgué ser roca perquè el sol i el núvol no poden amb ella i l'esperit també li ho concedí. I ell estava content perquè creia que ser roca era millor que qualsevol altra cosa. Un dia, però, un so ben conegut per ell l'esglaià, era un picapedrer que amb les seves eines habituals estava a punt d'esmicolar-

lo. I es preguntà a si mateix si un mortal pot ser més fort que una roca. I desitjà novament ser un home, cosa que l'esperit, condescendent i perseverant, de la muntanya, li concedí. I tornà a ser un home que es guanyava la vida com a picapedrer. Aprengué a acceptar el que era i a no desitjar ser res més que ell mateix. I així fou feliç.

DE COM ES VA FER DE NIT PER SEMPRE

Conte tradicional de Finlàndia

Las persones que sempre volen ser amos dels altres. Som éssers musicals per naturalesa.

Hi havia una vegada un poeta que tocava la seva lira sota d'un bedoll. Es feia de nit i tan sols s'escoltava el so dolç de l'instrument que s'estenia pel bosc. El cucut, l'escoltava meravellat i fins i tot el vent també s'havia posat a escoltar la melodia. Era tanta la màgia d'aquell moment que el sol també s'havia parat dalt d'un pi i la lluna, com embuixada, també parava atenció. Tot s'havia aturat per l'encant del poeta. Però, com sempre, algú amb les orelles de pedra i el cor de marbre es va apoderar del sol, de la lluna, del vent i fins i tot de la lira, de la música i del poeta. Tot va quedar en silenci. Un silenci que posava la pell de gallina, ja que era l'absència absoluta de tot so i de tota llum i d'ençà d'aquell dia diuen que tan sols els udols dels llops, que no volen saber res amb la música, omplen de vida aquell lloc.

LA GENEROSITAT DE LA LLEBRE

Conte tradicional de l'Índia

Qui vol donar almoina ha de fer-ho sense restriccions de cap mena, oferint-se a si mateix per al bé del pròxim.

Hi havia una vegada, fa molt temps, una llebre que vivia entre altres animals com són ara el xacal, el mico i la llúdria. Vivien en pau i harmonia i un dia a la setmana el dedicaven a la meditació i al dejuni a fi de purificar el cos i l'esperit. Per posar fi al dia de dejuni, a més a més, havien de donar alguna almoina a algun indigent. Cada un va buscar quelcom d'aliment per donar, però la llebre pensà que no valia la pena perdre el temps buscant menges, sinó que si apareixia algun pobre li donaria el seu propi cos com aliment. Així fou com un indigent entrebancà amb ella i la llebre demanà al pobre que encengués una foguera ja que li donaria un bon tros de carn fresca. I així va ser, però abans de què el foc comencés a escalfar la carn, aparegué el déu de la natura, ja que

s'havia commogut davant de tanta generositat i valor, i alliberà a la llebre d'una mort segura, oferint altres menges a l'indigent.

EL BÚFAL I EL KANDOWEI

Conte tradicional de Malàisia

L'astúcia sempre venç.

Hi havia una vegada, un búfal i un kandowei (ocell típic de Borneu) que es disputaven a veure quin dels dos seria capaç de beure's tota l'aigua del mar. Així fou com el búfal, de mida més gran, convençut de què guanyaria la prova, començà a beure l'aigua però es va anar inflant i inflant fins que no va poder més. L'aigua del mar continuava omplint tot l'espai de la badia i es donà per vençut. El kandowei, astut per naturalesa, esperà a què comencés a baixar la marea i posant el seu bec dins de l'aigua, dissimuladament, feia que se l'anava bevent tota, mentre l'aigua s'anava retirant. Al final, baixà del tot la marea i la badia quedà sense aigua i a partir d'aquell dia els búfals accepten que els kandowei es posin als seus lloms i facin part de la seva vida "a les seves espatlles".

EL BOTIGUER BURLETA

Contalla popular

Burlar-se d'algú demostra la mediocritat de la nostra estima.

Un botiguer sempre se'n reia dels noms dels seus clients. Quan arribava en Pau, li deia: "Ja ha arribat en Pau, el babau", quan entrava la Maria, afegia: "Vet aquí la Maria porqueria" o quan ho feia en Joan: "Ja tenim aquí en Joan del cap gran". Els veïns estaven fastiguejats de tanta brometa i n'hi pararen una a ell. Un matí, entraren tres desconeguts a la botiga i quan el botiguer els demanà el nom li digueren que es deien Vés, Te'n i Calla. Un cop feta la compra, els tres homes, enlloc de pagar, varen marxar, comes ajudeu-me i el botiguer sortí fort a cridar: Agafeu els lladres, agafeu els lladres! Els veïns s'aturaven i li preguntaven: "Quins lladres?" I el botiguer responia: Vés, Te'n i Calla! "Doncs ja t'ho faràs!", responien els veïns. Al cap d'una estona es va donar compte de la broma i mai més no es burlà dels noms de ningú.

EL RELLOTGE DE LLUNA

Contalla popular

Saber guardar un secret.

Una vegada hi havia una nena molt xerraire, incapaç de guardar un secret. Son pare li va dir que a l'endemà posaria un rellotge de lluna al bell mig de la plaça major del poble. Malgrat el seu pare li havia dit que no digués res a ningú, ella ho va xerrar pels colzes, per fer-se notar i a l'endemà tothom se n'hi en reia i li feien burla.

MOSSEGAR-SE LA LLENGUA

Contalla popular

Les paraulotes no han de formar mai part del nostre vocabulari habitual.

Una vegada hi havia un noi que no parava de dir paraulotes. Un dia les seves dents se li van enfadar i li van dir a la llengua que si no parava de dir paraules tan lletges i mots insultants, la mossegarien. I va ser així, cada vegada que el nen deia un mot insultant, les dents mossegaven la llengua, fet pel qual tot el veïnat s'assabentava de què ja havia dit una altra paraulota, cosa que, a part del dolor, el feia envermellir de vergonya.

DOS RALS D' AIS

Contalla popular

Saber donar la volta a una situació que va en contra nostra.

Un cavaller molt presumit demanà al seu criat que li portés del mercat dos rals d'ous i dos rals d'ais. Se'n volia riure. El criat, que era murri com una mostela, li portà els ous banyats amb ortigues, dins d'una bossa. Quan el cavaller anà a treure els ous, cridà: "ai, ai!". "Aquí teniu els ous i els ais, tal com m'havíeu demanat", li digué el criat.

EL FALCÓ

Conte popular

Aquest conte ens va bé per treballar les pors. La persona que s'agafa a allò segur i no es deixa anar, que li costa decidir i aventurar-se, que es queda moixa en la seguretat de la branca que l'aguanta, tot ignorant que la branca pot trencar-se. En el moment en què es trencar-se, s'adona que no té més remei que prendre el vol, o sigui, aventurar-se al futur, deixar enrere les inseguretats i les pors que l'han deixat garratibat davant de la vida.

Una vegada hi havia un rei al que van obsequiar amb dos petits falcons. Ell els va lliurar al mestre de falconeria i li donà l'ordre de què els entrenés. Al cap d'un temps es va interessar per com anava l'entrenament i el mestre falconer li va comentar que un dels falcons responia perfectament a l'entrenament, però que l'altre no s'havia mogut de la branca on el va deixar el primer dia. El rei va fer cridar metges i sanadors perquè veiessin el falcó, però ningú no va poder fer volar l'au. Llavors, va decidir que hi diguessin la seva els savis de la seva cort, però cap d'ells no va trobar tampoc la manera de fer volar el falcó. En un acte de desesperació, el rei va oferir una bona recompensa a qui el fes volar. L'endemà mateix, va veure el falcó volant àgilment davant de les finestres del seu palau. El rei, sorprès, va voler saber qui era l'autor d'aquell miracle i va resultar que era un humil pagès. El rei li va demanar si era mag, també, però el pagès li va respondre que ell l'únic que havia fet era tallar la branca i amb la branca tallada el falcó no havia tingut més remei que prendre el vol. Això era tot.

SER POBRE

Contalla popular

Ser pobre no és només no tenir diners.

Hi havia una vegada una família molt rica, el pare de la qual va portar la seva filla a una comunitat pobre perquè veiés de prop com vivien aquelles persones. De tornada cap a casa, el pare preguntà a la seva filla què li havia semblat i ella li explicà el que havia vist: “Nosaltres tenim un gos, ells tenen tot d'animals lliures que també viuen amb ells. Nosaltres tenim una piscina, ells tenen un llac immens i un riu on sempre hi corre l'aigua. Nosaltres tenim llums al voltant de tota la casa, ells tenen un munt d'estrelles que contempen cada nit. El nostre jardí es troba limitat per tanques, ells tenen terreny fins on arriba l'horitzó. Nosaltres tenim persones de servei, ells se serveixen a si mateixos. Nosaltres tenim una biblioteca plena de llibres, ells s'expliquen històries cada vespre. Nosaltres viatgem pel món, ells descobreixen amagatalls nous. Nosaltres

comprem aliments, ells se'ls conreen a la seva manera. Ara ja sé què és ser pobre, pare: “nosaltres som pobres”. El pare quedà glaçat.

L'HOME SOLTER

Conte popular xinès

Cal valorar el que tenim, no el que ens falta.

Hi havia una vegada un home solter a qui tothom tenia enveja per considerar-lo molt ric. Quan va morir, els seus amics més íntims obriren la porta de l'habitació on, a creença de tots, ocultava les seves riqueses. Quina va ser la seva sorpresa en obrir-la i veure que l'habitació era totalment buida i que en el centre, a ras de terra, tan sols hi havia un parell de sandàlies velles i malgirbades i una nota que deia: “Vinc aquí tots els dies per recordar-me que un dia no tenia res i que la vida m'ha dispensat molt”.

EL BOL D'ARRÒS

Conte tradicional taoista

Aprendre a compartir.

Hi havia una vegada un grup de persones afamades, a punt de morir, que tenien al seu davant un bol immens amb arròs i només podien menjar-lo amb uns pals molt llargs de dos i tres metres. Arribaven a poder agafar l'arròs però no els arribava a la boca ja que els queia. Davant de tant aliment van romandre afamats per sempre més. En un altre extrem del país hi havia un altre grup de persones en la mateixa situació, però havien trobat la manera de sortir-se'n: enlloc d'agafar l'arròs i pretendre portar-lo a la seva boca, se servien els uns als altres, tot apropant els pals a la boca dels qui tenien al davant i d'aquesta manera tothom ajudava tothom i no passaven gana.

LA FÚRIA I LA TRISTESA

Contalla popular

Enfadar-nos també pot ser degut a una frustració personal.

Una vegada la tristesa i la fúria se'n van anar plegades a banyar-se a un estany. Acabat el bany, la fúria, sempre amb presses, va sortir de l'aigua i va agafar per equivocació la roba de la tristesa, i, així vestida, se'n va anar. La tristesa, en acabat el seu bany,

s'adonà que la seva roba ja no hi era, així que es va haver de posar la roba de la fúria. Diuen que d'ençà d'aquell dia la fúria sempre està enfadada, però que això només és una disfressa que mostra que al darrere sempre hi ha amagada la tristesa.

EL RATOLÍ QUE NO VOLIA CAURE A LA RATONERA

Conte popular

Res ens és aliè perquè tot està interconnectat.

Un ratolí estava amoïnat perquè no volia caure a la ratonera. Li ho va explicar a la gallina però aquesta se'n va desentendre tot dient-li que no era el seu problema. Li ho va explicar al porc però li va contestar el mateix. Li ho va explicar a la vaca i la vaca li va dir el mateix que els altres dos. El ratolí, dissortadament, va caure a la ratonera i la mestressa, en agafar-lo, va ser mossegada pel ratolí i es va posar malalta. El seu marit va matar la gallina per fer brou perquè la seva dona es recuperés. Com que la dona continuava malalta moltes persones la van venir a veure i el seu marit va haver de matar el porc perquè tothom pogués quedar-se a dinar. Finalment, la dona va morir i l'home va haver de matar la vaca per vendre la carn i poder pagar l'enterrament.

LES EINES DEL FUSTER

Conte popular

Tots tenim defectes i virtuts, singularitats que ens fan irrepetibles i únics.

Una vegada hi havia un fuster que feia els millors mobles de la contrada. Cada una de les seves eines tenia un defecte però ell en valorava també una qualitat. El martell feia soroll però el seu cop contundent feia que els claus quedessin al lloc exacte. El tornavís no parava de fer voltes però aconseguia que els cargols sempre entressin. El metre sempre estava fora de lloc però era precís i exacte. El paper d'estraça era de tacte aspre però llimava les diferències de qualsevol fusta. La serra ho deixava tot ple de serradures però les seves dents aconseguien un tall perfecte. La pega s'enganxava a tothom però un cop seca no hi havia qui la separés. Les eines es barallaven entre elles, però per al fuster eren el seu equip de treball.

L'INDIGENT

Conte popular àrab

La saviesa interior.

Una persona li va dir a un indigent que tothom l'ignorava, que ningú no es fixava en ell i que això era molt trist. L'indigent li va contestar que el que seria trist seria que tothom es fixés en ell i ell, en canvi, s'ignorés a si mateix.

L'ESPELMA

Conte popular d'Etiòpia

El que més ens omple no són pas les coses materials.

Un pare que tenia tres fills era a punt de morir i no sabia a quin dels tres deixar la seva herència. Va donar-los una moneda d'or a cada un i els va dir que es quedaria amb l'herència aquell que comprés alguna cosa que omplís tota la casa. El fill gran va comprar palla, però només va omplir la casa fins a la meitat. El fill mitjà va comprar sacs de plomes, però només omplí tres quartes parts de la casa. El fill petit va comprar una espelma, va esperar que fos de nit i l'encengué i tota la casa es va omplir de llum.

ELS DOS PEIXOS JOVES

Conte popular

Allò que es obvi és el que de vegades costa més de saber.

Hi havia una vegada dos peixos joves que anaven nedant tranquil·lament. De sobte, es van trobar amb un peix més vell que nedava en direcció contrària i que els preguntà que com estava l'aigua. Els dos peixos joves passaren de llarg i al cap d'una estona, estranyats, es preguntaren: "i què és l'aigua?".

L'AMOR ÉS CEC I LA BOGERIA SEMPRE L'ACOMPANYA

Conte popular, provinent de la mitologia grega

La importància de la saviesa popular.

Una vegada es van reunir, en un lloc de la Terra, tots els sentiments i qualitats dels éssers humans i es van posar a jugar al joc de cuit i amagar. L'entusiasme jugava secundat per l'eufòria. L'alegria va fer tants salts que va acabar convencent el dubte i fins i tot a l'apatia a qui mai res no li interessava. Però no tots van voler participar, la veritat va preferir no amagar-se, per què amagar-se si sempre la trobaven? La supèrbia va opinar que aquest era un joc molt beneit (en el fons li molestava que la idea no hagués estat seva) i la covardia va preferir no arriscar-se. La primera a amagar-se va ser la mandra que no anà gaire enllà i s'amagà darrere de la primera pedra que va trobar. La fe es va amagar al cel i l'enveja s'amagà darrere de l'ombra del triomf que amb el seu propi esforç havia aconseguit pujar fins a la copa de l'arbre més alt. La generositat gairebé no podia amagar-se, cada lloc que trobava el considerava més escaient per a algun del seus amics que no pas per a ella: que si un llac cristal·lí per a la bellesa, que si l'esclatxa d'un arbre per a la tímidesa... finalment es va amagar en un raig de sol. L'egoisme, en canvi, de seguida va trobar el millor lloc, ventilat, còmode i se'l féu seu. La mentida s'amagà en el fons de l'oceà (mentida, ja que s'havia amagat darrere de l'arc de sant Martí) i la passió i el desig ho feren en el centre d'un volcà. L'oblit s'oblidà de què jugava i no es va amagar. Quan la bogeria, que és qui parava, ja havia acabat de comptar, l'amor encara no havia trobat el seu amagatall ja que tot estava ocupat. La primera en se trobada va ser la mandra, després la fe (que no parava de sermonejar sobre dogmes) i la passió i el desig que els va sentir en vibrar el volcà. En un descuit va trobar l'enveja i va deduir on trobaria el triomf. L'egoisme no va haver ni de buscar-lo, ja va sortir tot sol. De tant caminar, s'apropà al llac i descobrí allí a la bellesa, el talent estava entremig de l'herba fresca, l'angúnia en una cova fosca i també trobà a la mentida i a l'oblit. Tan sols l'amor no apareixia per cap lloc. La bogeria el cercava però no hi havia manera de trobar-lo, quan gairebé ja es donava per vençuda va veure un roser i tot agafant un pal començà a picar les branques i les roses, un crit dolorós se sentí de darrere d'una rosa: les espines havien ferit l'amor. La bogeria no sabia com disculpar-se i d'ençà d'aquell dia diuen que l'amor és cec i que la bogeria sempre l'acompanya.

EL PESCADOR SATISFET

Conte popular d'arreu

Què preferim: una fortuna o tenir menys diner i la capacitat per gaudir-lo? Cal gaudir del que tenim. Cal no confondre aspiracions amb només voler guanyar diner. El diner no assegura la felicitat.

Una vegada hi havia un home de negocis que s'horroritza en veure un pescador recolzat a la seva barca, tot fumant un pipa. Li preguntà perquè no pescava més i el pescador li digué que amb el peix que havia pescat ja en tenia prou. L'home de negocis li digué que si pescava més podria tenir diner suficient per posar motor a la seva barca, pescar en aigües més profundes i tenir més peixos i amb el que guanyaria podria comprar més barques i xarxes i així es convertiria en un home de negocis ric i podria gaudir de la vida. I el pescador respongué: "I què creu que estic fent ara?"

LES ESTRELLES DE MAR

Conte popular d'arreu

Cal fer sempre el que es troba al nostre abast.

Hi havia una vegada una platja tota plena d'estrelles de mar i un home, que passava per allí, va veure com una dona, una a una, les anava retornant a l'aigua. L'home s'hi atansà i digué a la dona que no calia que s'esforcés tant perquè no podria salvar-les totes. I la dona contestà que per cada una salvada ja havia valgut la pena l'intent.

EL FILL CONSCIENT

Conte popular

Fer-nos conscients de tot el que fem. Aprendre a donar-se als altres. La comprensió dels problemes aliens. La parsimònia a acceptar que tots som en aquesta vida per a aprendre. La fragilitat de l'ésser humà.

Una vegada hi havia un fill que li va demanar al seu pare què havia de fer per arribar a ser una persona bona (que és diferent de ser una bona persona). El seu pare li va dir que cada vegada que cregués que havia fet mal a algú o no l'havia respectat prou, clavés un clau a la tanca de casa seva, d'aquesta manera es faria conscient de la seva mala conducta. Amb el temps, el noi s'adonà de què ja no feia actes dolents i li demanà al seu pare què havia de fer. El seu pare li va dir que per cada bona acció, anés traient, un a un, els claus que havia clavat. I així ho va fer fins que no en quedà cap a la tanca. El fill es dirigí novament al seu pare i li va dir que ja havia après a ser una persona bona, però

que estava preocupat pels forats que els claus havien deixat a la fusta de la tanca. El seu pare li va dir que no els toqués; cada forat li recordaria que en el seu procés d'aprenentatge deixà empremtes de dolor en algunes persones i que gràcies a la comprensió d'aquestes persones pacients, havia arribat a ser la persona que era ara.

LA CAIXA DE PETONS

Conte popular

Els millors regals són els que es fan amb el cor, de pròpia mà.

Una vegada, una filla li va fer un regal al seu pare. El pare el va desembalar. Era una caixa preciosa, tota esculpida amb fusta i pintada de molts colors. En obrir-la, quina va ser la seva sorpresa en veure que era buida. El pare preguntà a la seva filla que com era que no hi havia res i s'enfadà amb ella. La nena es va a posar plorar, tot dient-li que la caixa no era pas buida, sinó que era plena de petons i que n'hi havia posat tants com n'havia pogut. El pare es commogué i abraçà ben fort la seva filla. Poc temps després, la nena va morir de manera sobtada i el pare quedà del tot desconsolat. Sort en va tenir de la caixa de petons. Sempre la tenia ben a prop seu, per anar-ne traient algun quan se sentia trist o desanimat i saber que la seva filla no només era present en el record, sinó també en el seu cor.

MISSATGE DE VIDA

Escrit anònim trobat a l'església de Saint Paul, a Baltimore (USA), l'any 1693.

Adaptació de Toni Giménez

Fes el teu camí entre el soroll i la pressa sense oblidar que el silenci és pau.

Mentre puguis, i sense abaixar el cap, sigues amic de tothom.

Digues la teva veritat sense córrer i que tothom ho compregui.

Escolta els altres encara que siguin pesats i ignorants, també tenen quelcom a dir.

No et comparis als altres, podries sortir-ne amargat.

Alegra't dels teus èxits i no t'encaparris pels teus fracassos.

Estima la feina que fas per senzilla que sigui: és una riquesa concreta en un món de vaguetats.

Vetlla pel que fas perquè el món és enganyós, però no oblidis tampoc que hi ha molta gent bona que lluita per un ideal i que hi ha més herois que no et penses.

Sigues sincer i no fingeixis l'amistat.

No tractis l'amor amb cinisme malgrat tinguis desenganys, l'amor torna a néixer com l'herba que trepitges.

Convenç-te de què ningú no es fa fort en un dia.

Més enllà de tota austeritat, sigues bo amb tu mateix, tu ets tan fill de la natura com els arbres i els estels.

Hi tens un lloc en aquest món, encara que no t'ho creguis.

Tingues pau amb Déu, sigui qui sigui per a tu; l'univers fa camí endavant.

Fes la teva feina trobant pau en la teva ànima, entre el soroll i la confusió.

Malgrat les vilanies, les dificultats i els somnis... la vida és bella!

No ho oblidis i esforçat a ser feliç.

DISCURS DE SEATTLE

Escrit popularitzat

Adaptació de Toni Giménez

El patiment tan gran que van tenir els indis nord-americans. La diferència. El respecte a la Terra. Hi ha moltes versions d'aquest text que en realitat no fou escrit per un indi, sinó per Harry A. Smith que es basà en el discurs que Seattle (Sealth, el cap de les tribus Dwamish i Suquamish) realitzà el 1854 en el tractat de Pont Elliot, a l'estat de Washington, destinat a crear una reserva per al seu poble. Malgrat tot, és un escrit preciós que es va donar a conèixer amb la cultura dels hippies dels anys 60, del segle XX, i que guarda relació amb l'original pel seu aspecte de denúncia i que després es relacionà amb moviments ecologistes. Seattle donà lloc al nom de la ciutat dels Estats Units que porta el seu nom.

El gran cabdill de Washington ha parlat, desitja comprar la nostra terra. El gran cabdill ha dit també unes paraules d'amistat i pau. Està molt bé per la seva banda, ja que sabem que a ell no li cal la nostra amistat. Però considerarem la seva oferta, perquè sabem que si no venem la nostra terra, l'home blanc vindrà amb els fusells i en prendrà possessió. Com us és possible a vosaltres de comprar o a nosaltres de vendre l'aire o l'escalf del nostre sol? No ens en sabem avenir. Nosaltres no posseïm pas l'aire vibrant ni l'aigua que clapoteja; com, llavors, ens els podeu comprar? Quan arribi l'hora prendrem la decisió que fa al cas. Però això no serà fàcil ja que per a nosaltres aquesta terra és sagrada. Gaudim molt en els nostres boscos. La nostra vida és diferent a la vostra. L'aigua guspirejant que s'esmuny pels rierols i rius no és pas simplement aigua per a nosaltres, sinó la mateixa sang dels nostres avantpassats. Si us venem la terra, heu de pensar molt bé que per a nosaltres és una terra sagrada i que cal que ensenyeu als vostres fills que és una terra santa i que cada reflex de l'aigua límpida del llac relata els esdeveniments del passat del meu poble. El murmuri de l'aigua és la mateixa veu dels

pares del meu pare. Les rieres són les nostres germanes, apaivaguen la nostra set. Els rius sostenen i duen les nostres canoes i nodreixen els nostres infants; les cendres dels nostres avantpassats són sagrades. Llurs tombes són un sòl que és sant, així com ho són els nostres turons i els nostres arbres. Ja sabem que els homes pàl·lids no comprenen la nostra manera de viure. Per a ells, un tros de terra és idèntic a un altre, perquè és un estranger que ve de nit i pren el terreny que li cal. La terra no és la seva germana, sinó la seva enemiga. I quan l'ha conquerida, se'n va lluny. Això no li és problema. Oblida la tomba dels seus avantpassats i l'heretatge dels seus fills. Considera la seva germana terra i el seu germà aire com dues mercaderies que pot explotar i revendre com pacotilla. La seva velocitat li farà devorar tot el que existeix a la superfície de la Terra i, darrere d'ell, no deixarà més que un desert.

Jo no sóc sinó un salvatge i no comprenc. He vist milers de búfals morir al prat, abandonats per l'home blanc que havia abatut d'un tren estant que rodolava. No sóc més que un salvatge i no comprenc com és que les vostres cavalcadures d'acer que escupen fumera són més importants que els búfals que nosaltres no matem si no es per sobreviure.

Quan ja no hi hagi animals, l'ésser humà morirà amb un gran sentiment de solitud. El que succeeix ara als animals esdevindrà en el futur a l'ésser humà. Totes les coses tenen relació. Allò que s'escau a la terra succeirà als fills de la terra. Heu d'ensenyar als vostres infants que el terreny que ells trepitjaran és fet de les cendres dels nostres avantpassats. Ensenyeu-los a respectar aquest terreny i digueu-los que si l'home blanc escup sobre la terra és sobre si mateix que està escopint.

Ens esforçarem a comprendre com és que l'home blanc vol comprar la nostra terra. Tindreu el dret a fer el que vulgueu amb la terra perquè l'home roig ha posat la seva signatura sobre un paper i l'haurà donat a l'home blanc?

Acceptarem la vostra oferta de retirar-nos a una reserva que haureu destinat al meu poble, per consideració. I allà podrem viure en pau i isolament. No té pas gaire importància l'indret on haurem de passar els nostres darrers dies. Els nostres infants han vist el seu pare rebolcat per la derrota. Els nostres guerrers han conegut la vergonya de la desfeta i llurs dies han esdevingut buits; tant, que emmetzinen els seus cossos amb aliments ensucrats i begudes fortes. D'aquí a uns pocs hiverns ja no quedarà un sol infant de les nostres grans tribus que han viscut en petites colles en aquesta terra i no hi haurà ningú per plorar damunt de les nostres tombes.

I per què caldria plorar la desaparició del meu poble? Les tribus són compostes d'éssers humans i res més. Els éssers humans van i vénen com les ones del mar. I l'home blanc també serà anorreat i potser més de pressa que d'altres races. Si empastifeu el vostre campament, morireu dins de la vostra pròpia brutícia i desapareixereu dins del foc encès per la força del Gran Esperit que us ha menat d'aquest país i us ha fet amos d'aquesta terra i de l'home roig. Aquesta trista fi és per a nosaltres un misteri. Tot això significa la fi de la vida i l'inici de l'extinció. Jo no ho comprenc. Els nostres camins són molt diferents dels vostres. La vida de les vostres ciutats fa mal als ulls de l'home pell roja. Però és potser perquè aquesta pell roja és d'un salvatge que no comprèn res. A les ciutats de l'home blanc no es pot escoltar com s'obren les gemes ni el vol dels ocells. Aquest rebombori de les vostres ciutats fa mal a les nostres orelles. I quin sentit li queda a la vida de l'home roig si no pot sentir el xiuxiueig de l'òliba a la nit o el cant de les granotes, al capvespre? No sóc més que un pell roja, sóc un animal. Un indi estima el dolç murmuri del vent damunt del llac i li agrada la flaire del vent purificat per la pluja del migdia que duu l'olor dels avets. L'home blanc no fa cabal de l'aire que respira. El vent va donar el primer alè d'aire al meu avi, així com s'endugué el seu últim sospir.

Si decidim acceptar la vostra oferta, hi posem una condició: cal que l'home blanc consideri com a germans seus els animals d'aquesta terra. No sabem quins són els somnis dels homes blancs. Quan l'últim home de pell roja haurà desaparegut d'aquesta terra, quan no serà més que una ombra el seu record, encara tots aquests boscos seran habitats pels esperits del meu poble. Si us venem la nostra terra, tingueu cura com nosaltres n'hem tingut cura.

Però nosaltres sabem una cosa, el nostre Gran Esperit és el mateix que el vostre Déu i aquesta terra li és preuada. A fi de comptes, tots som germans. Un dia ho veurem.

LA SOPA DE PEDRES

(“Stone Soup”)

Conte tradicional nord-americà, adaptat per Toni Giménez

Compartir. La col·laboració de tots. Hi ha llocs al món on aquesta sopa es realitza de veritat. Els indis nord-americans utilitzaven pedres calentes per a escalfar l'aigua, d'alguna manera ja posaven “pedres a la sopa”. L'astúcia de la gent que ha viscut una guerra. D'aquest conte vaig compondre la cançó de mateix títol.

Hi havia una vegada, en una ciutat que havia passat una guerra, un soldat afamat que anava de porta en porta demanant alguna cosa per menjar, però en totes li contestaven que la guerra els havia deixat sense res. El soldat se'n va anar al centre de la ciutat i recollí algunes pedres, trossos de fusta i demanà alguna cosa als nens i nenes que corretejaven per allí, i fins i tot si algun d'ells podia portar una olla gran per fer una sopa de pedres. I així ho van fer i amb enorme curiositat per veure el que anava a preparar el soldat, es van posar al seu voltant. El soldat preparà la foguera, emplenà l'olla d'aigua de la font, li afegí les pedres i ho posà tot a bullir. Al cap d'una estona provà la sopa i la va trobar deliciosa. Els nens i nenes també volien provar-la però ell els digué que la sopa, per estar en el seu punt, necessitava una mica de sal i espècies. Una nena digué que la seva mare tenia d'això a la seva cuina i va anar-ho a buscar en un no res. El soldat afegí la sal i les espècies a l'olla i ho remogué tot amb un pal que havia preparat amb la seva navalla. Els nens i nenes ja estaven ansiosos per tastar-la però el soldat els digué que si podien afegir encara algun tomàquet, alguna patata i alguna ceba la sopa tindria un gust exquisit. La mainada no es va fer pregar, sabien que disposaven d'això a les seves cases i no trigaren gaire a portar-li-ho al soldat. Fins i tot portaren alguna cosa més, per si de cas: un nap, algunes mongetes, una pastanaga, dos pebrots i dos ous. El soldat ho posà tot a la gran olla i deixà que bullís una estona més. Al final, provà la sopa, somrigué i comentà que era la millor sopa de pedres que mai havia provat. Digué als nens i nenes que anessin a buscar les seves famílies, que aquella nit hi havia sopa de pedres per a tothom. Ningú no es va quedar sense sopa, una sopa feta tan sols amb aigua i unes poques pedres.

LA PARAULA ÉS: “POTSER”

Conte tradicional nord-americà, adaptat per Toni Giménez

També titulat ‘El conte del seny i la saviesa’. Coneixement versus saviesa (semblances i diferències). Tot sempre penja d’un fil, ja que gairebé tot és relatiu, efímer i subjectiu. D’aquest conte vaig compondre la cançó de mateix títol.

Una vegada hi havia un rei que volia tenir per a ell tota la saviesa del món en un sol llibre i demanà aquest treball als savis de la seva cort. Passà un cert temps i els savis, finalment, li lliuraren un voluminós i preciós llibre, perfectament enquadrat. El rei se’l llegí i tornà a demanar als seus savis si es veien capaços de resumir tota aquella filosofia, inclosa en el llibre, en una sola frase i que aquesta frase inclogués tota la saviesa del món. Passaren alguns anys, l’esforç es notava en tots ells, però finalment li brindaren la frase que resumia tota aquesta sàvia: “La vida penja d’un fil”. El rei quedà torbat per la frase i tornà a proposar als seus savis si aquesta vegada eren capaços de resumir la frase en una sola paraula i que aquesta paraula resumís tota la filosofia i saviesa del món. Aquesta vegada els savis van haver de dedicar molts més anys. Ja eren ancians, amb cabells canosos, arrugues a la cara i els seus cossos desgastats de tant pensar, però van trobar la paraula i la hi van oferir al rei. Majestat, la paraula és: “Potser”.

EL VIATGER DE BARCELONA

(“The Arkansas Traveller”)

Conte tradicional nord-americà, adaptat per Toni Giménez

Quan compartim alguna cosa és més fàcil fer amistat. Habitualment, ens relacionem més amb les persones amb qui compartim aficions i manera de veure la vida. Quan algú et fa sentir foraster.

Hi havia una vegada un viatger que estava perdut en un camí, enmig d’una tempesta, i com que va veure un pagès que estava assegut en un balancí, tocant el seu vell banjo, s’hi atansà per demanar-li cap on portava aquell camí. El pagès, amb poques ganes d’ajudar, li contestà que mai no havia vist que el camí s’hagués bellugat d’allí i continuà tocant el banjo. El viatger, veient que no aconseguia res, li preguntà per la collita i, en especial, per les patates, si ja li havien sortit. El pagès, cansat de tanta pregunta li digué que les patates no havien volgut sortir, sinó que havien hagut ell i la seva dona a arrencar-les. Canviant de tema, el viatjant li preguntà que per què no arreglava la seva teulada, amb la tempesta que feia, a la qual cosa el pagès, sense deixar de tocar, respongué que li encantava tenir goteres. Finalment, el viatger li preguntà com era que

tota l'estona repetia el mateix tema musical amb el banjo, que aquest tema tenia una segona part. I el pagès, obrint uns ulls com uns plats, en veure que s'interessava per la música que interpretava i pel seu instrument musical favorit, li deixà el banjo perquè interpretés la segona part del tema, el convidà a entrar a casa seva i fou tot hospitalitat. I en aquell moment va néixer una amistat.

EL CARRO DEL FUSTER

Conte de Gianni Rodari, adaptat per Toni Giménez

Donar la benvinguda als forasters i estrangers. Les coses realitzades amb el cor. Les coses senzilles, les petites coses. La humilitat. On hi cap un, n'hi caben dos. De vegades, per a aconseguir alguna cosa cal sortir de casa. Cal moure's, sortir a buscar el que es vol. D'aquest conte en vaig escriure la cançó Tres Botons (La casa di Tre Bottoni és el títol original de l'autor)

Hi havia una vegada un fuster que vivia en un poble tan pobre que la gent no tenia diners per comprar mobles nous. En un any tan sols li encarregaven una taula i quatre cadires. Ell els oferia la possibilitat de fer-los un armari, una prestatgeria però tot era massa car per a ells inclús ni un simple penjador volien, atès que la poca roba que tenien la duien posada. El fuster pensà que més li valia canviar de país i com que no tenia diners per a comprar una nova casa, es construï un carro per viure-hi. Com que era un home petit i prim no es va fer una casa massa gran, només hi cabia ell, el martell, el ribot i un raspall de fuster; la serra va haver de penjar-la a l'exterior. La casa era lleugera i les rodes li permetien caminar amb ella, estirant-la. Es va acomiadar de la gent del seu poble que, amb estranyesa es burlaven una mica d'ell i de la seva casa de joguina. Un dia amenaçava tempesta i passà la nit en un bosc. Al poc temps d'estar allí començà a ploure molt fort i a això se li van afegir llamps i trons. El fuster sentia com l'aigua picava la teulada i les parets de la casa. Al cap d'una estona sentí que algú trucava a la porta i demanava, si us plau, que el deixessin entrar. El fuster obrí la porta i entrà un vellet de llargues barbes que s'havia quedat sense llar. Semblava que allí no hi cabia més que una persona però els dos es posaren còmodes i es digueren "bona nit". El fuster se sentia feliç amb el seu nou inquilí. Continuava plovent i los trons insistien amb el seu soroll amenaçant. Escoltant millor, el fuster tornà a escoltar una veu que des de fora li demanava poder entrar. Obrí la porta i era una dona amb els seus quatre fills. On caben dos també caben sis, va pensar. Els nens i les nenes, ja se sap, caben en qualsevol lloc. La senyora li explicà que s'havia quedat vídua i que ja no podia seguir pagant el lloguer del pis i havia hagut de marxar a la aventura. El fuster se sentia feliç de poder acollir

aquestes persones i es digueren “bona nit” per poder descansar i dormir, malgrat la tempesta. Una mica més tard van tornar a trucar a la porta. Aquesta vegada era el rei que passava per allí amb el seu cavall. On hi ha lloc per a sis, hi ha lloc per a deu i per a dotze, pensà el fuster, així que el rei i el seu cavall també s’instal·laren en el petit carro que vist des de fora es veia més petit, encara. El rei li preguntà de quina fusta estava construït aquell carro que contenia tanta gent i el fuster li va dir que de fusta de castanyer. Una fusta que no es pas elàstica, pensà el rei, que estava acostumat a pensar i reflexionar, cosa poc habitual entre reis, i va arribar a la conclusió que no es tractava d’una qüestió de fustes, sinó de cor. Aquest carro, aquesta casa està feta amb el cor, digué el rei, només així pot albergar tantes persones; el cor és petit però si una persona vol encabir tota la gent del món, encara li sobra espai. El fuster emmudir. Cada persona li va anar explicant al rei els seus problemes i la seva pobresa i a més el rei els escoltava, més trist es posava; ell que es tenia per un bon rei va veure que no havia fet gaire res i els va concedir a tots treball al seu palau i li demanà al fuster que li deixés aquella casa màgica que semblava més aviat un barret de prestidigitador, de tanta gent que en sortia.

L’ARBRE GENERÓS
(“The Giving Tree”)
Conte de Shel Silverstein
Adaptació de Xesco Boix

Amor entès com a àgape (que no demana res a canvi). La generositat. La veritable amistat (tal com la concebia Aristòtil). D’aquest conte vaig compondre la cançó de mateix títol. Shel Silverstein (Estats Units, 1930-1999) va ser escriptor, poeta, compositor, guitarrista i dibuixant.

Una vegada hi havia un nen que, quan sortia de l’escola, anava a jugar amb un arbre, una preciosa i noble pomera. Jugava amb les seves fulles, es pujava al seu tronc, es gronxava a les seves branques, menjava les seves pomes i quan estava cansat, reposava a la seva ombra. El nen estimava l’arbre i l’arbre era feliç.

Però el temps anà passant i el nen es feu gran. L’arbre se sentia sol. Un dia el va veure de nou i li demanà que tornés a jugar amb ell, però el nen, que s’havia fet jove, li contestà que ja no estava per jocs, que el que necessitava eren diners. I l’arbre, preocupat pel seu amic, li digué que recollís totes les seves pomes, que les anés a vendre a ciutat i així tindria diners. El jove ho féu així i l’arbre se sentí feliç.

Passaren els anys i el nen, que ja s'havia fet jove, feia molt temps que no venia i l'arbre estava trist. Però un dia el va tornar a veure i el va convidar de nou a jugar amb ell. El jove, que ara ja era adult, li digué que no estava per jocs, que el que necessitava era una casa per viure. I l'arbre, sempre preocupat pel seu amic, li va dir que tallés les seves branques i que amb la fusta resultant es fes una casa. El nen, ja adult, féu cas del seu amic i l'arbre se sentí feliç.

Passà temps i temps sense que l'arbre tornés a veure el seu amic, però un dia s'hi presentà de nou i l'arbre li proposà altre cop de jugar amb ell. L'adult, que ara ja s'apropava a la vellesa li digué que ja no estava per a jocs, que el que necessitava era un vaixell per anar-se'n lluny i viatjar. L'arbre, novament preocupat pel seu amic, li digué que tallés el seu tronc i que amb ell construís una barca. L'adult, ja gran, seguí la proposta del seu amic i l'arbre se sentí feliç.

Finalment, un dia s'hi va apropar un vellet i l'arbre va reconèixer en ell a aquell nen i li proposà de jugar de nou com antany, però l'ancià li va dir que ja no li quedaven forces per a jugar. I l'arbre li oferí l'únic que li quedava: una soca tronc on el vellet s'hi assegué i trobà el repòs. I l'arbre se sentí feliç.

LES DUES LLAVORS

Conte de Patty Hansen

Ser valents i coratjosos i saber que cada cosa té el seu moment just.

Una vegada hi havia dues llavors que estaven juntes en una terra fèrtil. Una volia clavar les seves arrels i fer que els seus brots tranquessin la terra i fessin aviat florida de primavera i que els seus pètals sentissin l'escalf del sol i la rosada de la matinada. L'altra llavor tenia por de què les seves arrels s'enfonsessin i entrebanquessin a la foscor. Pensava que si s'obria pas, el terra podia danyar els seus brots, que si deixava obrir les seves flors, un cargol se les podria menjar; que les flors les podia arrencar qualsevol que passés pel seu costat. Volia esperar un moment segur. Però vingué una gallina, gratà el terra i es menjà la llavor que esperava pacientment el millor moment.

PARAULES AL RITME DEL COR

Conte de Patty Hansen

Les paraules expressen sentiments i pensaments.

Hi havia una vegada un pare que sovint li deia a la seva filla que era la nina dels seus ulls. Fins i tot quan era adolescent, -a desgrat d'ella que li insistia que ja no era una nena-, i quan era jove i ja s'havia casat i quan fou adulta i ja tenia fills. Un dia aquell home, que ja era un ancià, caigué greument malalt i no podia bellugar-se ni tan sols parlar. La seva filla l'abraçava, tot recordant les estones que havien passat junts i enyorava aquelles paraules de què era la nineta dels seus ulls. Curiosament, en un moment donat, posà el cap damunt del pit del seu pare i s'adonà que el cor batejava a ritme les paraules que no podia dir amb la boca: "T'estimo, nineta dels meus ulls". I ella se sentí desconsolada.

EL CADELL DE GOS

Conte de Dan Clark

No hi ha millor empatia que la que té una persona que ha passat pel mateix que ha passat una altra.

Una vegada hi havia un nen que va anar a comprar un cadell de gos a un botiga d'animals. Valien 35 euros, però ell només en tenia 3. El veterinari li va dir que tan sols en tenia un per aquest preu, però que quan el veiés, no li agradaria pas de tenir-lo, ja que no podia ni córrer ni saltar. El nen, però, va insistir a veure'l i li va mostrar un gos al que li faltava tota la zona del maluc i que per això era coix. El nen va dir que era perfecte i tot apujant-se el camal dels pantalons va mostrar la seva cama ortopèdica. Jo tampoc sóc gaire bon corredor i aquest cadell necessita d'algú que el compregui.

UN SOMRIURE

Escrit de Mahatmas Gandhi

Les tensions i preocupacions del dia a dia ens tornen la cara grisa i agre i és que quan una persona somriu, se l'il·lumina tota la cara.

Un somriure no costa gents, però dóna molt.
Enriqueix aquells qui el reben
sense empobrir aquells qui el donen.
No dura més que un instant, però el seu record,
a voltes, dura per sempre més.
Ningú no és tan ric o poderós que pugui enriquir-se amb ell.
Un somriure proporciona felicitat a la llar,
afavoreix el tracte en els negocis
i és la contrasenya de l'amistat.
Proporciona descans a l'exhaust,
estimula el decaigut, reanima el trist
i és el millor antídote natural per als problemes.
Amb tot, no pot ser comprat, almoinat, demanat o robat,
ja que és una cosa que no té valor per a ningú fins que es regala.
Algunes persones estan massa cansades per oferir un somriure,
dóna'ls-en un dels teus, ja que ningú no necessita tant d'un somriure,
com aquell qui no té res per donar.

EL DIA DE LA PAU

Bernard Benson

Quin llegat deixem a les noves generacions?

Un nen, fill d'un gran savi, havia sentit a parlar de la guerra, de l'armament, del perill que correm i es preguntava com era que si els homes s'havien posat d'acord per salvar les balenes no es possessin d'acord per salvar altres éssers humans. En tants llocs del món com hi ha amb misèria i gent patint i en canvi se seguien fabricant armes per matar la pròpia gent. Tant diner malgastat en això: un disbarat monstruós, es miri per on es miri. Un dia se n'anà de casa, agafà l'autobús i baixà davant dels estudis del canal de televisió més popular. Anava tan decidit que ningú no li va preguntar res, ocupats tots com estaven amb el seus treballs diaris. Es plantà davant d'una de les càmeres d'un

programa en directe i amb veu clara i valenta començà a dir: “Jo no em vull morir! Vull viure! Tots els nens i nenes com jo volem viure! També una gran part d’adults i fins i tot la majoria d’ancians i de malalts”. No escolteu aquests bojos! Escolteu tan sols les veus que criden des de dins vostre i no deixeu que assassinin el nostre món. Junts el podem salvar! Estava allí, palplantat. Era el primer sorprès del que havia dit. I la gent de l’estudi de televisió també s’havia quedat de pedra. Ni un gest. Mentre estava allí, dues immenses llàgrimes li van caure per la cara. Tot el món va veure aquestes llàgrimes i foren les que van salvar el món.

LA FELICITACIÓ NADALENCA DE GRUBER

Toni Giménez sobre un conte d’Enric Larreula

Ajudar de manera anònima. Ajudar a prendre consciència, a despertar.

Fa molt temps, a la vall d’Asper hi havia arrelat el costum d’enviar postals de Nadal entre els veïns. Això portava de cap a Hans, el carter. Tot el món esperava que arribés amb la seva bossa farcida de felicitacions nadalenques. Però hi havia una persona, el vell Gruber que mai no en rebia cap però que tampoc no n’enviava cap. Vivia aïllat, al capdamunt d’un turó i tan sols baixava al poble de tant en tant i no es relacionava amb ningú. A Hans li donava una mica de llàstima la soledat de Gruber i pensà que seria una bona idea si algú li enviava una felicitació de Nadal. I així ho va fer: de manera anònima, li va escriure una felicitació i la hi va portar. Gruber es va estranyar tant de la carta rebuda que començà a barrinar qui podia haver estat. No s’atrevia a obrir-la i el seu cap no parava de pensar en possibles autors d’un fet tan inusual en la seva vida. I tant va ser així que agafà paper i ploma i començà a escriure diverses felicitacions a possibles persones que el podien haver escrit, les va enviar sense ni tan sols adonar-se que encara no havia obert la que li havien enviat a ell. Al cap d’uns dies, Hans, el carter (que no donava crèdit als seus ulls) li portà un munt de cartes i postals. En gairebé totes el convidaven a dinar o a passar un cap de setmana o bé li agraïen el gest no sense dir-li també que ja estava bé que no hagués dit res durant tant de temps. El que havia estat un idea del carter Hans havia donat un fruit esplèndid i havia posat en comunicació a Gruber amb les seves antigues amistats, donant com a resultat el millor missatge de Nadal: tenir en compte les persones i no oblidar-se de què l’amistat és quelcom que cal conrear sense deixar que la flama del foc s’apagui.

LA FLOR DEL POL NORD

Toni Giménez sobre un conte d'Aurora Solé Carmona

Les utopies: allò que realment podem aconseguir si ens ho proposem. Els canvis i el mal que podem arribar a realitzar.

Era de nit, a l'horitzó s'albirava un fil de llum que a poc a poc ho anava omplint tot. Era el primer matí després de moltes nits al Pol Nord. Amb un dolç somriure, el sol obria els seus ulls en aquell país, tan llunyà d'altres països i els seus afanys, i tot el món sortia a rebre'l. En Melira, un nen del poble, estava content de poder veure les coses amb el seu propi color. Així va ser com va trobar una herba molt estranya que volia sortir d'entre el gel. Ell no sabia què era i va haver d'anar a buscar el seu pare que tampoc no ho sabia. Tot en plegat va fer que tothom del poble s'apropés a veure l'herba. També en Talaki, la persona més anciana de la comunitat. Anaven passant els dies i en Melira s'adonà que la planta havia crescut, va anar a buscar a en Talaki que li va dir que aquella planta era del país on no hi ha gel. Li va dir que n'hi havia moltes com aquesta, de molts i colors diferents i que no entenia com havia pogut arribar a un lloc amb tant gel. La flor que havia sortit de la planta es va començar a bellugar i amb veu molt fina els va dir que se sentia molt contenta de ser allí però que també estava trista perquè les seves germanes s'estaven morint, allà lluny. Allí, els éssers humans ja no estimen les flors ni la natura. Ho maten tot a canvi de diner, els va dir. Per això sóc aquí, perquè vull viure. Altres flors també podran néixer i juntes resistirem i donarem color a aquest món blanc, absent d'egoisme. I què podem fer per ajudar-te?, preguntà en Melira. I la flor li contestà que el millor era continuar estimant la natura. En Melira avisà a tot el poble. En aquell instant aquell infant s'havia convertit en un home: tenia una flama encesa al pit i amb ella lluitaria per defensar la vida.

EN BANJO

Toni Giménez sobre un relat de Steve Waring

Treballar els valors de la diferència, la tolerància i la diversitat. Acceptar l'altre tal com és, aprofitant el bo i millor que ens pot oferir.

Aquesta es la historia d'en Banjo, un dels meus millors amics. En Banjo és un instrument de música; el seu pare és un piano i la seva mare un violí. En Banjo va estudiar en el conservatori de música però els seus mestres, malauradament, no podien suportar la seva veu. Preocupats per aquest fet, els seus pares varen demanar al metge

que li examinés la gola. El metge tocà i afinà les cordes, però la veu d'en Banjo continuava igual. Aquest era el seu propi so. No hi havia res a fer. Finalment, doncs, en Banjo, entristit i abatut, va haver de renunciar a fer la carrera de música (tant com li agradava!) i es posà a treballar en una fàbrica de llaunes de conserva. Però el so de les màquines l'ensordia i tan sols esperava que arribés el cap de setmana per poder fugir al camp. I quan aquest moment arribava, s'alçava a trenc d'alba, es rentava, s'afinava les cordes, es preparava uns entrepans, baixava les escales i se n'anava corrent cap a l'estació del tren. Quan el tren ja marxava, en Banjo pujava al darrer vagó. El tren passava per un túnel: "uuuhhh! uuuhhh!" En Banjo, que tenia l'orella més fina que una guineu, escoltava el so del tren i quan arribava a les muntanyes i camps, saltava del tren i rodant i rodant anava a parar al prat. L'escalfor del sol, que tot ho amarava, la brisa fresca, les flors de mil colors, l'aigua del rierol, la grandiositat dels arbres, els animalons que corrien entre les mates... es quedava bocabadat, sense saber què dir, tan sols li venien ganes de cantar i de fer música i va compondre una melodia, tan inspirat com estava dels sentiments que li transmetia la natura, i la va taral·lejar: "la, ra, la, la, la...". La melodia era tan bonica que els mosquits, en sentir-la, se la van fer seva i cantaven: "zi, zi, zi, zi...". Els ocells en escoltar-la dels mosquits també se la van voler fer seva i començaren a xiular-la. I així, de mica en mica, la melodia va anar passant d'arbre en arbre, de bosc en bosc, de poble, en poble, de ciutat en ciutat, de país en país fins que va arribar als altres continents, enduta pel vent. Amb el temps, en Banjo es va adonar que tot el món cantava la seva melodia i es va sentir molt feliç. El que realment a ell li agradava era fer música. Va esdevenir un heroi per a tothom. Un instrument de música que, encara que alguns havien rebutjat, havia estat capaç de fer cantar el món sencer, no podia ser menyspreat. Així, d'ençà d'aquell dia, en Banjo té el seu propi local de concerts en què ofereix músiques, melodies i cançons de tota mena per als adults i els ancians, per als joves i els infants.

LA GRAN CURSA

Conte de Lluís Maria Panyella i Toni Giménez

La gran cursa de l'armament. Si amb els raigs de sol es poguessin construir armes, faria segles que utilitzaríem l'energia solar.

Hi havia una vegada en un lloc llunyà però que també podria ser a aquí mateix, un grup de cinc infants que eren molt llestos. Ja, de petits, havien deixat en ridícul als seus mestres. Sempre anaven junts i mai no establien cap relació amistosa amb cap altre nen

o nena. Tenien una gran facilitat per aprendre idiomes, donaven pallisses als millors jugadors d'escacs i tenien un do innat per conduir tota mena de vehicles. Però tot allò bo també té el seu costat negatiu, aquells nens, a mesura que s'anaven fent grans s'anaven tornant més insolidaris, agressius i s'ho passaven d'allò més bé jugant a batalletes i fer el soldat. Les armes eren la seva joguina preferida. El món militar els contractà per crear noves armes. Els ompliren de medalles. I la seva fama era tan gran que una companyia els proposà, a manera de broma, construir una arma que pogués destruir el món en deu minuts. Ells s'ho van prendre seriosament. Es tancaren en un superlaboratori i començaren la seva comesa. En el món, milions de persones es manifestaren per la pau en saber el que es pretenia construir. Fins i tot s'obriren unes apostes per veure si ho aconseguirien o no. I van anar passant els anys sense que aquells nens, que ja eren uns homes fets i refets, diguessin res sobre el seu projecte. Un dia, tots cinc van sortir del laboratori, van convocar als mitjans de comunicació i tot el món estava expectatiu. Però l'arma no es veia per cap banda. Ells començaren a córrer i a córrer. La gent pensava que allò era una presa de pèl. Però ells continuaren corrent i en un moment donat començaren a volar, es fongueren en un sol cos i un soroll eixordador inundà el cel. Una onada de calor ardent va sobrevenir sobre la Terra i uns segons després un esgarrifant silenci ho embolcallà tot. S'havia aconseguit batre el rècord: en cinc minuts la Terra havia desaparegut. Però no hi havia ningú viu per celebrar-ho.

L'ESTORNELL PRESUMIT

Conte de Lluís Maria Panyella i Toni Giménez

Allò material acaba allunyant-nos del que és essencial en la vida.

Hi havia una vegada un estornell que des de molt petit havia demostrat una gran capacitat per volar. A mesura que anava creixent, el seu vol era més àgil i ràpid. Era l'enveja de tots els altres ocells. I va ser tanta la seva presumpció que a poc a poc es va anar burlant dels altres, deixant-los sempre en ridícul. Un dia va tenir la idea de poder tenir unes ales d'or. Seria l'ocell més ric i l'enveja de tothom. Va anar a buscar un mag perquè li convertís les seves ales en dues precioses ales d'or. I així va ser. Convocà a tothom perquè veiessin el seu primer vol amb les seves noves ales. Inicià el vol, però va caure a terra, les ales pesaven massa. Pensà que era manca de pràctica. Però ni tan sols una vegada va poder aixecar-se un pam de terra. Els que l'havien vingut a veure van començar a riure's d'ell. Al cap d'una estona la vergonya s'apoderà d'ell. I, amb els

dies, les seves llàgrimes es confonien amb les gotes de rosada. Diuen que l'estornell mai més no va poder volar. I sol i sense amics, va morir de tristesa.

EL PAÍS DE LA UTOPIA

Conte de Lluís Maria Panyella i Toni Giménez

Les utopies són com reptes que ens hem de proposar assolir.

Una vegada hi havia un nen que sempre que anava a escola passava per davant d'un edifici que li cridava l'atenció. Un dia va decidir fer campana de l'escola i entrar en aquell lloc que tothom deia que portava mala sort. Va pujar a l'ascensor i la porta es tancà. Va començar a pujar i a pujar, fins arribar a una planta que posava "P.U.". La porta es va obrir. Allí, davant dels seus ulls, hi havia una mena de poble. Camins preciosos i una natura brillant i límpida ho embolcallava tot. Passà per davant de l'escola i recordant que en aquell moment havia d'haver estat a la seva, va entrar-hi per veure què feien. En la pissarra posava "Avui toca: amor, solidaritat, natura i llibertat". Sortí sorprès d'allí; poques vegades la seva senyoreta parlava d'aquests temes. Creuà la plaça i veié un grup d'infants i d'adults que cantaven cançons i explicaven contes. Tot el món el saludava i ningú no s'estranyava de la seva presència. Totes les portes de les cases eren obertes, no hi havia cap temença a què es robés res ja que el respecte a la intimitat i a la propietat aliena era extrem. La terra era de tots, no hi havia divisions. El van convidar a dinar un menjar exquisit, realitzat entre tots. Cada persona tenia el seu treball, el treball que li agradava i que es complaïa a oferir als altres a canvi de què els altres li oferissin el seu. No hi havia sou ni feia falta el diner. La manera de vestir era senzilla, ningú no volia aparentar allò que no era. L'opinió de tots, ja fossin adults o infants, sempre comptava. No es feia res que tan sols a una persona pogués desagradar o disgustar. La felicitat era un bé comú. Les campanades del rellotge li recordaren que ja era l'hora de tornar cap a casa. Tornà a l'ascensor i en tancar-se les portes, una mà suau li tocà l'espatlla, es girà i veié una bella figura que li somreia. Ell preguntà qui era i ella li contestà que s'anomenava Utopia i que el país en què havia estat era el seu. També el va avisar que quan tornés a casa seva ningú no es creuria que havia estat allí perquè cal creure en allò que volem quan ho volem viure. Li va fer un petó i va desaparèixer. Sortí de l'edifici i entre el soroll i les presses del carrer, tornà cap a casa seva. Dues llàgrimes baixaven per la seva cara: tan difícil és estimar?, es preguntà. A casa seva ja feia estona que l'estaven esperant. Li va caure una renyada forta abans no digué paraula i el van

enviar a dormir sense sopar. La seva germana li trobà un cabell ros a la jaqueta i li criticà que estigues “llegant” mentre ella l’esperava per tornar junts cap a casa. Però ell, impassible a aquests discursos, li digué: demà tu i jo reunirem a altres nens i nenes del veïnat i plantarem herba i un arbre en el jardí comunitari.

MERAVELLOSA PANERA DE NADAL

Escrit de Lluís Maria Panyella i Toni Giménez

Es venen números per a una original i meravellosa panera de Nadal que conté:

Dues ampolles de llibertat escumosa.

Una ampolla d’aigua de riu sense contaminar.

Una ampolla de licor imaginatiu d’essència de bon humor.

Quatre barres de torró d’escala musical i tres de caramel d’amistat.

Dues barres de xocolata d’alegria cremosa i una de dolços petons.

Cinc llaunes de vida i tractat de pau.

Set quilos de raigs de sol, de selva verge i d’innocència infantil.

Dos paquets de neules amoroses i de somriures sincers.

Una paperina de tres-cents seixanta cinc Nadals a l’any.

Una caixa d’il·lusió de nit de Reis.

LA MORT DEL DARRER ARBRE

Conte de Lluís Maria Panyella i Toni Giménez

La necessitat d’arbres i boscos per mantenir els ecosistemes. Cuidar el planeta; deixar-lo, si pot ser, millor de com l’hem trobat o, si més no, mai pitjor.

En un lloc llunyà hi havia un arbre que era sa com un roure i gentil com un pollancre però la mala jugada d’un incendi provocat per un insensat, el va deixar sol en un bosc inexistent. Aquest bosc es convertí en un poble i el poble respectà l’arbre però la salvatjada d’alguns li va fer perdre part de l’escorça i algunes de les seves branques. El poble es convertí en ciutat i la terra que l’envoltava es convertí en ciment i asfalt. La ciutat el va respectar, però les arrels de l’arbre cada cop estaven més apressades i no podien beure la poca aigua que trobaven. La saba ja no pujava gaire amunt i l’arbre se sentí morir lentament. Cridava a les persones que passaven pel seu costat però ningú no

l'escoltava; era un sentiment trist provocat per la impotència per comunicar-se. Les seves fulles estaven plenes de pols contaminada i els ocells ja no escollien les seves branques per gronxar-s'hi. El fum dels cotxes, la poca pluja que queia i el poc interès a mantenir una joia centenària de la natura el feren envellir abans d'hora. A poc a poc anà decaient. El seu darrer esforç va ser atraure un raig perquè no matés un infant que passava pel seu costat, un dia de tempesta: quedà totalment carbonitzat. L'infant passà indiferent. L'arbre se sentí feliç. A l'endemà, una brigada arrancava el que quedava de l'arbre. En el seu lloc col·locaren un semàfor. El semàfor seria el nou arbre, l'arbre d'una primavera molt diferent.

LA FELICITAT NO TÉ MONEDA

Conte de Toni Giménez

Els infants han de saber que el diner no ho pot tot. Que tenir-ne molt no dóna dret a la injustícia i que el diner no ha de poder comprar les persones. Que el luxe no té perquè estar renyit amb la sensibilitat. Ser és més important que tenir.

Hi havia una vegada, en un poble acollidor i de bon enteniment entre la gent, una família molt peculiar. En Marc sempre la veia com una família envejable. Cada un dels seus membres era lliure per fer el que volia. No hi havia crits ni renyades ni càstigs. Ningú no manava ningú. L'avi tenia com a professió pintar els semàfors i senyals de trànsit que hi ha pels carrers. Els semàfors a part de tenir es tres colors habituals (verd, groc i vermell) tenien el color "catxumbo" per a avisar de què una persona gran havia de creuar el carrer i detenir-se tot seguit. La senyora Toia, la mare de la família, s'encarregava de la bisioteca, una mena de museu on es guarden coses dobles, iguals, idèntiques, parelles, simètriques, repetides, com ara ulleres, pantalons, trèvols de quatre fulles, un maig i un juliol (perquè tenen el mateix nombre de dies), pàgines i fotografies repetides, etc. El pare era tapador de forats. Allí on hi havia un forat, ell el tapava. Fins i tot tapava traus, forats de vestits i forats negres. Era tan bo en el seu ofici que la Universitat de Foràtsia li havia concedit el grau de doctor honoris tapaforatum. Aquest matrimoni tenia una filla, la Violeta, i un fill, en Pau. La Violeta es dedicava a fabricar espelmes per a pastissos d'aniversari i en Pau era el poeta del poble, la gent l'anava a escoltar quan se sentien tristos o tenien problemes, era com un terapeuta de les emocions. Cada un dels membres de la família tenia un ritme de vida propi però entre tots es repartien les tasques domèstiques: hi havia qui era el rei de l'escombra, l'altre un artista dels esmorzars. A l'hora de dinar s'explicaven les coses, tot compartint el menjar

i la conversa, compartien la vida. Després de dinar cada un d'ells feia alguna activitat que enriquia la seva vida interior i a l'hora de berenar es dedicaven a alguna activitat que millorés la vida comunitària i social (netejar el bosc de males herbes, llegir un llibre a alguna persona gran, compondre alguna cançó per a algú, preparar una exposició...).

Un dia arribà al poble una d'aquelles famílies adinerades que llueixen en tot moment les seves pertinences i que demostren una manera de ser i de fer molt poc humanes. Durant un bon temps foren el centre de disturbis i enfrontaments. La gent del poble els volgué fer fora del poble però legalment no pogueren fer res perquè aquesta gent tenia moltes influències. Malauradament, s'adonaren que també la justícia es pot comprar i que el diner exculpa d'una pena o d'un càstig. La situació va arribar a límits extrems i el poble sencer es reuní per veure què calia fer. Violeta, molt sensible als enfrontaments i rivalitats, regalà una espelma a cada un dels habitants del poble i proposà anar a casa d'aquella família, asseure's a terra i guardar silenci. La llum de les espelmes, les mirades plenes de força interior i la força del silenci, sempre tan savi, no donaren cap altra opció a aquella família que marxar del poble, com es podien defensar d'aquestes armes tan poderoses? Amb tot, aquella família no hauria après la lliçó perquè al dia següent ja estarien fent el mateix en una altre lloc, tot maleint el poble que els havia fet marxar.

I LA TERRA COMENÇÀ A CONTESTAR

Conte de Toni Giménez

Som una part més del planeta. La Terra com a llar per a tothom té una vida pròpia (Gaia, l'anomenà James Lovelock). Cuidar el que és públic, el que és de tothom.

Ho deien els diaris, els canals de televisió i la ràdio no paraven de donar la mateixa mena de notícies: fuga de gasos a Mèxic, terratrèmols a les illes del Pacífic, explosions de volcans a Europa, pobles desèrtics a l'Àfrica, vents huracanats a l'Àsia. Aquell matí no hi havia prou paper per escriure ni prou locutors, corresponsals ni càmeres. Semblava que el món sencer havia d'explotar d'un moment a un altre. Tot eren presses, sirenes que sonaven i un "no saber què fer" general. No és que hagués esclatat la tercera guerra mundial ni tan sols la de les galàxies. La resposta la havia donat en Mali, un infant de 10 anys, llest i sensat: "La Terra ens ha declarat la guerra, ens dóna la seva resposta després d'haver suportat el maltracte de l'ésser humà durant decennis". Mig planeta havia quedat destruït, milions de persones havien mort i segles i segles de cultura havien quedat fosos en segons. I és que de vegades cal sacsejar l'ésser humà

perquè desperti. Però aquesta era la darrera oportunitat, seríem sensibles a ella o fins i tot per egoisme, com tantes altres vegades, preferiríem no canviar i perdre-ho tot?

I AQUELLS MONSTRES VAN SER VENÇUTS

Conte de Toni Giménez

Plantejar-se de nou el model d'ésser humà que volem i quina societat desitgem. Vetllar perquè els valors no vagin mai en contra pròpia.

Fa molt de temps, al bell mig del llac del Encanteris, es reunien una vegada a l'any tres monstres que feien tot el mal que podien: l'Empassaidees, el Menjaideals i el Robaalicients. Nascuts tots tres de la mateixa mare, la Rutina i del mateix pare, el Passotisme. Es trobaven per veure què farien perquè la gent es tornés més rutinària, vulgar i incoherent. Però tenien una enemiga, en Cuca Melespensototes, una noia d'uns deu anys que tenia l'ingeni agut i que feia volar la imaginació com qui fa volar un estel un dia de vent. Aquells monstres tenien armes poderoses com la televisió, amb la que entraven a totes les llars sense necessitat de trucar al timbre. Ah, però, en Cuca tenia al seu costat a tots els nens i nenes i tantes idees originals que sovint la gent es trobava més temps jugant al carrer que davant de la petita pantalla. Els tres monstres sotmeteren a esclavatge al sol, la lluna, els núvols i les estrelles. El sol no va sortir durant mesos, la nit feia matinada cada dia i els núvols deixaven anar xàfec constantment; la gent gairebé no podia sortir de casa seva. Feia fred, la humitat arribava al moll del ossos i l'obscuritat tornava la gent trista i no quedava més remei que estar vora el foc d'una llar o d'una estufa tot mirant el televisor. Se sabien la programació de televisió de memòria. Com que Cuca s'adonà que es tractava de veure la televisió, creà un canal ple d'imaginació creativitat i fantasia (el TVICF). La notícia va córrer i aviat totes les persones tan sols miraven aquest canal. A partir d'aquell dia, la gent es tornà menys vulgar, amb més criteri propi i vetllava més pels altres. Curiosament, dels monstres mai més no se'n va saber res més; havien desaparegut per art de màgia.

UTOPIA: PURA REALITAT

Conte de Toni Giménez

La utopia no és pas allò que no es pot aconseguir (això és la quimera). Tota utopia és el cim d'una muntanya de la que en podem aconseguir fer el cim. La vida és un seguit de propostes utòpiques; aconseguida una, n'hem d'empaitar una altra.

Es llevà a trenc d'alba. No necessitava despertador perquè tenia una gran intuïció per saber l'hora i perquè ja no utilitzava piles per a res. Es posà peces de vestir de cotó que no eren de cap marca comercial ja que havien estat dissenyades i elaborades per la seva pròpia mare: la millor marca de la casa. S'endrapà un parell de pastanagues per enfortir les dents i sortí al carrer per córrer una estona amb el seu gos que, per cert, ja havia avorrit el menjar de llauna i preferia les sobres del menjar de casa. Tenia els cabells castanys i rinxolats i la seva mirada tenia enamorada la seva millor amiga. Estudiava, feia gimnàstica, tocava la guitarra, ballava i estava enamorat de la vida. Després de dinar tenia la intenció d'anar a parlar amb un dels veïns, un avi que li explicava coses de la seva vida i que ell creia que escoltant tot allò li serviria per afrontar la seva pròpia vida. Aquell dia, com tants altres, no hi havia res especial, ni era necessari consumir cap droga ni ser el millor ni el primer en res. Havia escollit un camí, un sender sense metes que els adults anomenen felicitat i que per a ell era el seu propi fer diari; el que per als altres suposava utopia, per a ell era la seva pròpia realitat.

APÈNDIX

CONTES POPULARS CURTÍSSIMS

- Aquest és el conte del soldat i dient això ja s'ha acabat.
- Aquest és el conte del xiprés que s'explica tal com és.
- Aquest es el conte del ramat que acaba tal com ha començat.
- Aquest és el conte del tamboret que ràpid s'explica perquè és molt curtet.
- Hi havia una vegada una princesa que s'enamorà d'un músic, el rei els casà i el conte es va acabar.
- Era un rei que tenia tres filles, les volia casar però no tenien faldilles.

CONTES POPULARS DE MAI NO ACABAR

Una vegada hi havia un pastor que tenia la cama inflada,
però tan aviat s'inflava com es desinflava
i ara ve el millor: Una vegada hi havia un pastor...

Era una nit negra i tempestiva
i el capità, des del pont,
li va dir al primer oficial:
“Explica'ns un conte”.
I l'oficial començà:
Era una nit negra i tempestiva
i el capità, des del pont,
li va dir al primer oficial...

- Vols que t'expliqui el conte de la bona pipa?
- Quin és?
- No, jo no t'he dit quin, jo t'he dit si vols que t'expliqui el conte de la bona pipa.
- No (o si).
- Jo no t'he dit que diguis que no ni que si, t'he dit que si vols que t'expliqui el conte de la bona pipa.

En un poble molt petit hi havia una caseta de teulada acolorida on vivia un nen que entre les seves joguines tenia una caixa en un poble molt petit on hi havia una caseta de teulada acolorida on vivia un nen que entre les seves joguines tenia una caixa en un poble molt petit...

CONTES CURTS

EL PARÈNTESI

Conte de Gianni Rodari, adaptat per Toni Giménez

Hi havia una vegada un parèntesi obert
que un alumne distret, s'oblidà de tancar.
Per culpa d'aquest tanoca
el pobre va atrapar un refredat
que el feia esternudar a cada minut.
Passat el mal, escrigué per a sempre més:
“Qui m'obri que em tanqui, si us plau”.

DARRERAMENT

Toni Giménez

Darrerament recordo que vaig néixer
la darrera dècada del darrer segle,
el darrer any d'aquesta darrera dècada,
el darrer mes d'aquest darrer any,
la darrera setmana d'aquest darrer mes,
el darrer dia d'aquesta darrera setmana,
la darrera hora d'aquest darrer dia,
el darrer minut d'aquesta darrera hora,
el darrer segon d'aquest darrer minut.

AQUESTA TARDA HEM SOMNIAT

Toni Giménez

Aquesta tarda els teus ulls han omplert la nit
de l'esperança que s'esmunyia entre la boira.
La teva ment és com un palau d'idees
i hem inventat una munió de coses
que deixarien bocabadats els historiadors:
el sol prenia el seu bany mentre cantava un calypso
el camí estava perfumat amb escuma de mar,
un núvol s'adormia al son d'un estel,
una brisa suau s'havia posat a la meva tisana
i l'aigua de la tetera tremolava de fred.
Aquesta tarda ha estat diferent: hem somniat.

EL PLANETA BRÚSCULO

Conte de Gianni Rodari, adaptat per Toni Giménez

El planeta Brúsculo
és el més petit de la Via Làctia,
és como una garrafa (i ja és dir molt).
El calendari dura una setmana
i les vacances estan assegurades:
dilluns és Reis, dimecres és Quaresma
i dissabte és Nadal.
Però això sí: es cobra la paga doble.

L'AHIR, L'AVUI I EL DEMÀ, S'AGAFEN DE LA MÀ

Sobre una idea d'Albert Einstein

Tot el meu esforç cap en una ploma,
el meu jardí cap en un bloc de notes,
el sol es pot amagar darrere de qualsevol orella,
la meva por es pot ficar a qualsevol calaix,

els satèl·lits queden situats en la punta del llapis
i els cometes es poden amagar en el meu tovalló.
El marge del meu temps en aquesta vida
és la distància entre el dit índex i el dit polze.
El calendari és com un tinter
on l'ahir, l'avui i el demà, s'agafen de la mà.

ELS SEGELLS

Conte de Gianni Rodari, adaptat per Toni Giménez

No s'entén perquè
els segells són fets,
amb gust de nap.
A veure qui inventa
els segells amb gust de fruites.
Oh, quina passió els segells de meló!
Oh, quina raresa, els segells de maionesa!

EL DICTADOR

Conte de Gianni Rodari, adaptat per Toni Giménez

Un punt petitet,
superb, amb ira, cridava:
“Després de mi, no hi ha res més!”
Les paraules protestaren:
“Qui és aquest boig?”
Es creu un punt important
i tan sols és un punt i a part.
El deixaren sol, a mitja pàgina,
i el món continuà, como si res,
una ratlla per sota.

EL CONTE DEL PA

Conte de Gianni Rodari, adaptat per Toni Giménez

Si fos forner faria un pa tan gran que d'ell poguessin menjar totes les persones del món, un pa per saciar tant als pobres com als vellets, fins i tot als ocellets. Una data per aprendre de memòria: un dia sense fam. El dia més bell de tota la història.

ESQUELA ECOLÒGICA

Lluís Maria Panyella i Toni Giménez

Pregueu per l'ànima del senyor Bosc,
fill de la senyora Alsina i del senyor Pi.
Mort aquest estiu a mans d'especuladors i piròmans.
Els seus afligits familiars, senyor Roure, senyor Avet,
senyor Om i senyor Pollancre demanen a tothom
un record afectuós per la seva ànima.

EL COR DELS INUÏT

Gianni Rodari

Inuït és el nom autèntic dels que anomenem esquimals.

En el món dels inuit tot és gel però hi ha una cosa, la més preciosa de totes: el seu cor, que com el cor de totes les persones, escalfa ell sol tot el pol.

IDEES DIVERSES

— Els millors problemes matemàtics són: trobar el perímetre del goig; buscar la superfície de la llibertat; esbrinar el volum de la felicitat.

— L'única arma que podem acceptar és la pistola d'aigua (i amb certes reserves).

— Els caps de certes persones haurien de ser com les bombetes que quan no funcionen, es descargolen i es canvien per altres de noves.

— Cada dia hi ha més necessitat d'aquestes professions: enterraguerres, sembrador d'il·lusions, jardiner de llibertat, fabricant de somriures, venedora de petons, pescador de somnis, bufamíssils, arquitecte de pau, eixugallàgrimes, filadora de paciència, conductora d'esperances, escriptora d'ideals, dibuixant d'idees, llevapenes, escombradors, bugader de mars, mestra de riures, aixafatristeses, menjarutines, desintegrador de mentides.

— Diuen que hi havia una vegada una “vegada” que volia multiplicar-se i només ho aconseguí escapant del conte.

— Hi havia una vegada la frase “hi havia una vegada” que de ser contada tantes vegades es va tornar realitat.

— Hi havia una vegada un cantant que es va posar vermell com un tomàquet quan, un dia, en un concert en directe, se'n va anar el corrent elèctric i es quedà sense l'enregistrament pregravat. Es quedà en blanc, atès que no sabia cap de les lletres de les cançons de memòria, s'adonà que encara estava verd, ja que sense la gravació no podia cantar, les passà morades, ja que no sabia com acabar el concert i ho va veure tot molt negre en veure que el públic començava a xiular-lo i a llançar-li objectes contundents que li provocaren més d'un blau. Conclusió: deixa't de *play-back* i canta en viu i en directe, sense enganyar ningú.

— M'agradaria que els colors de l'arc de sant Martí fossin els colors del meu estoig de l'escola; m'agradaria que se em permetés jugar, a l'hora de l'esbarjo, amb les set notes musicals; m'agradaria fer una simultània d'escacs amb els signes de puntuació; m'agradaria fer una excursió amb els personatges de Tintín, creats per Hergé, amb els de Charlie Brown i Snoopy, creats por Schultz, i amb els de Mafalda, creats por Quino; m'agradaria ballar una *square dance* amb els utensilis de cuina.

DONAR-SE CONTE

A tall d'epíleg

*«Un llibre obert és un cervell que parla,
tancat, un amic que espera;
oblidat, una ànima que perdona;
destruït, un cor que plora.»
(Proverbi hindú)*

Ray Bradbury a la seva obra, portada al cinema, Farenheit 450 (temperatura necessària per cremar el paper), parla dels homes-llibre, persones que memoritzen un llibre sencer abans de ser cremat, atès que el poder polític vol acabar amb la cultura. Cal protegir i salvaguardar els contes populars, no tan sols a nivell antropològic i folklòric, important de per si, sinó com a corda on agafar-se per a accedir al propi sentit de l'existència humana i com a rumb personal de les nostres vides. Cada cop que expliquem o llegim un conte a un nen o a una nena, li estem brindant la possibilitat de trobar-se a si mateix com a persona, ajudant-lo a saber triar el que és essencial per a ell.

EXTRODUCCIÓ

Paraules finals

*«Allò real ha de ser ficcionat per poder ser pensat.»
(Jacques Rancière)*

Si la introducció ens porta cap al discurs que volem establir al llarg del llibre, l'extroducció ens catapultava cap a fora: continuar utilitzant el conte com a recurs educatiu i didàctic, investigar a partir d'ell. Aquest llibre potser també pugui ser d'ajuda per a investigadors i estudiants universitaris (en els seus projectes d'investigació, tesines i tesis doctorals) que investiguen sobre el conte, sigui quina sigui la seva esfera científica d'aplicació.

Si coneixeu algun conte que vagi en la línia dels que establím en aquest llibre, podeu fer-lo arribar a l'autor. Serà un plaer poder ampliar aquest llibre, en properes edicions, amb les vostres aportacions.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Cada un d'aquests llibres és una recomanació a ser llegit alhora que un convidat a apropar-se al seu autor/a. Llegir és cabdal per a tota persona encuriosida per saber-ne més.

- AA.DD. (1994). *Mil anys de contes I*. Barcelona: Baula.
- . (1996). *Mil anys de contes II*. Barcelona: Baula.
- . (1997). *Mil anys de contes del mar*. Barcelona: Baula.
- . (1998). *Mil anys de contes de la natura*. Barcelona: Baula.
- . (1999). *Mil anys de contes d'animals*. Barcelona: Baula.
- . (2000). *Mil anys de contes de terror*. Barcelona: Baula.
- . (2001). *Mil anys de contes mitològics*. Barcelona: Baula.
- BADILLO, Rosa María (2000). *Cuentos para "delfines"*. Madrid: Narcea.
- BETTELHEIM, Bruno (1974). *Psicoanálisis de los cuentos de hadas*. Barcelona: Crítica.
- BOIX, Xesco (2009). *L'arbre generós*. Barcelona: La Galera.
- BORTOLUSSI, Marisa (1987). *Análisis teórico del cuento infantil*. Madrid: Alhambra.
- BUCAJ, Jorge (2002). *Cuentos para pensar*. Barcelona: RBA.
- BRYANT, Sara Cone (1963). *El arte de contar cuentos*. Barcelona: Hogar del Libro.
- CARROLL, David (1992). *La vida interior del niño*. Barcelona: Robinbook.
- CALGREN, Frans (1989). *Una educación hacia la libertad. La pedagogía de Rudolf Steiner*. Madrid: Rudolf Steiner.
- CONESA, Miguel Ángel (1996). *Crecer como persona*. Bilbao: Mensajero.
- . (2000). *Crecer con los cuentos*. Bilbao: Mensajero.
- DE HAES, Dan Udo (1981). "El arte de narrar cuentos de hadas", en *Sabiduría de los cuentos de hadas. Volumen 3*. Barcelona: Publicacions de l'Associació d'Escoles Waldorf.
- . (1984). *El niño y los cuentos*. Madrid: Rudolf Steiner.
- DE PUIG, Irene (1996). *Contes per pensar*. Barcelona: Destino.
- DURAN, Teresa; VENTURA, Núria (1979). *Setzevoltes*. Barcelona: Guix/Graó.
- FERRADAS, R. Lois; PUERTE, F. Xavier (1985). "El contes", en *Infància* (26), Pàgs. 25-27.
- FRANZ, Marie-Louise Von (1993). *Érase una vez*. Barcelona: Luciérnaga.
- GRAHL, Ursula (1981). *La sabiduría de los cuentos de hadas. Volumen 1*. Barcelona: Publicacions de l'Associació d'Escoles Waldorf.
- GIMÉNEZ, Toni (1990). *Històries i contes*. Moià: Raima.
- . (1997). *En Banjo*. Barcelona: La Galera.
- GRASSO, Jean (1997). *Cuentos para leer en familia*. Barcelona: Paidós.
- HAMELIN, Myja (1974). *Los cuentos y los niños*. Barcelona: Vilamala.
- JEAN, Georges (1988). *El poder de los cuentos*. Barcelona: Pirene.
- JUNG, Carl Gustav (1944). *Psicología y alquimia*. Buenos Aires: Rueda.
- . (1977). *El hombre y sus símbolos*. Barcelona: Biblioteca Universitaria Caralt.
- LARREULA, Enric (1992). *Contes per a un món millor*. Barcelona: La Magrana.

- LENZ, Friedel (1981). *La sabiduría de los cuentos de hadas. Volumen III*.
Barcelona: Publicacions de l'Associació d'Escoles Waldorf.
- LÓPEZ, Guillermo (1999). *Libro de los cuentos del mundo*. Barcelona: Integral.
- ORTNER, Gerlinde (1989). *Cuentos que ayudan a los niños*. Málaga: Sirio.
- PADOVANI, Ana (1999). *Contar cuentos: desde la práctica hacia la teoría*. Buenos Aires: Paidós.
- PASTORIZA, Dora (1962). *El cuento en la literatura infantil*. Buenos Aires: Kapelusz.
- PROPP, Vladimir Ja (1972). *Morfología del cuento*. Buenos Aires: Juan Goyanarte editor.
- . (1974). *Las raíces históricas del cuento*. Madrid: Fundamentos.
- RAINES, Shirley C.; Isbell, Rebecca (2000). *Cómo contar cuentos a los niños*. Barcelona: Oniro.
- RAMOS, Dolors (1995.). “Una experiència amb els contes”, en *Infància* (87), Pàg. 13.
- RODARI, Gianni (1977). *Gramática de la fantasía*. Barcelona: Avance.
- . (1982). *Contes por telèfon*. Barcelona: Joventut.
- . (1987). *Exercicis de fantasia*. Barcelona: Aliorna.
- ROMILLY, Jacqueline de (1999). *El tesoro dels sabers oblidats*. Barcelona: Edicions 62.
- ROS, Eulàlia (1985). “De conte a conte i tiro perquè em toca”, en *Infància* (23), Pàgs. 24-26.
- ROWSHAN, Arthur (1999). *Cómo contar cuentos*. Barcelona: RBA Integral.
- SCHLÜTER, Ana María (1997). *El camino del despertar con los cuentos*. Madrid: PPC.
- SHEDLOCK, Marie L. (2001). *El arte de contar cuentos*. Barcelona: Sirio.
- SIMONSEN, Michèle (1981). *Le conte populaire français*. Paris: Presses Universitaires.
- SENSE AUTORIA (1977). *El cuento infantil*. Buenos Aires: Centro Editor de América Latina.
- . (1991). *Antología de cuentos universales*. Madrid: A. L. Mateos.
- STEINER, Rudolf (1981). “Los cuentos a la luz de la investigación espiritual”, en *La sabiduría de los cuentos de hadas. Volumen 3*. Barcelona: Publicacions de l'Associació d'Escoles Waldorf.
- . (1991). *La educación del niño*. Madrid: Rudolf Steiner.
- TOLSTOI, Lleó (1979). *Contes i faules*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- TRILLA, Jaume (1986). *Llibres escolars fantàstics*. Barcelona: Barcanova.

L'AUTOR

Toni Giménez i Fajardo (Barcelona, 1959) té tres grans passions: la música, de la que n'ha fet la seva professió, com a cantant, músic i compositor, tant per a infants com per a adults, des del 1977; l'educació, de la que n'ha fet la seva formació acadèmica, com a doctor en pedagogia, graduat en magisteri i titulat en direcció del lleure infantil i juvenil; i la filosofia, de la que n'ha fet la fonamentació de les dues anteriors, com a investigador i pensador. Aquest llibre és una peça singular, dins de la seva extensa biblio-discografia que abasta mes de 200 obres publicades (141 discos i 65 llibres).

Per a conferències i per a contactar amb ell:

Pàgina web: www.tonigimenez.cat

Adreça electrònica: tonigimenezfajardo@gmail.com

Adreça postal: Apartat de Correus 20.074. 08080 Barcelona



CITES I REFERÈNCIES

-
- ¹ Que com deia Nicolás de Avellaneda: “Leer es multiplicar y enriquecer nuestra vida interior”.
- ² David Carroll. *La vida interior del niño*. 1992: 71.
- ³ Sara Cone Bryant. *El arte de explicar cuentos*. 1963: 20.
- ⁴ Georges Jean. *El poder de los cuentos*. 1988: 18.
- ⁵ Ana María Schlüter. *El camino del despertar con los cuentos*. 1997: 8.
- ⁶ *Mil anys de contes. De la natura*. 1998: 7.
- ⁷ *La sabiduría de los cuentos de hadas, Vol. 1*. 1981: 24.
- ⁸ *Mil anys de contes. De la natura*. 1998: 7.
- ⁹ Ana María Schlüter. *El camino del despertar con los cuentos*. 1997: 8.
- ¹⁰ Dan Udo de Haes. *El niño y los cuentos*. 1984: 12.
- ¹¹ Miguel Ángel Conesa. *Crece como persona*. 2000: 13.
- ¹² *La sabiduría de los cuentos de hadas, Volumen 1*. 1981: 21.
- ¹³ *La sabiduría de los cuentos de hadas, Volumen 1*. 1981: 22.
- ¹⁴ *La educación del niño*. 1991: 32.
- ¹⁵ *Mil anys de contes. De la natura*. 1998: 8.
- ¹⁶ “Una experiència amb els contes”. *Infància* (87), 1995: 13.
- ¹⁷ R. Lois Ferradas Blanco y F. Xavier Puerte Docampo, “Los cuentos”, a *Infància* (26), 1985: Pàgs. 25-27.
- ¹⁸ Ana Padovani. *Contar cuentos*. 1999: 17.
- ¹⁹ Dan Udo de Haes. *El niño y los cuentos*. 1984: 151.
- ²⁰ Ana María Schlüter. *El camino del despertar con los cuentos*. 1997: 21.
- ²¹ Dan Udo de Haes. *El niño y los cuentos*. 1984: 151.
- ²² *Mil anys de contes. D'animals*. 1999: 209.
- ²³ Ana Padovani. *Contar cuentos*. 1999: 23.
- ²⁴ Ana Padovani. *Contar cuentos*. 1999: 45-46.
- ²⁵ Gianni Rodari. *Setzevoltes*. Graó, 1985: 11.
- ²⁶ *La sabiduría de los cuentos de hadas, Volumen 1*. 1981: 36.
- ²⁷ Dan Udo de Haes. *El niño y los cuentos*. 1984: 136.
- ²⁸ *La sabiduría de los cuentos de hadas, Volumen 3*. 1981: 23.
- ²⁹ Dan Udo de Haes. *El niño y los cuentos*. 1984: 134.
- ³⁰ *La sabiduría de los cuentos de hadas, Volumen 3*. 1981: 24.
- ³¹ Dan Udo de Haes. *El niño y los cuentos*. 1984: 138.
- ³² *La sabiduría de los cuentos de hadas, Volumen 3*. 1981: 28.
- ³³ Dan Udo de Haes. *El niño y los cuentos*. 1984: 144.
- ³⁴ Frans Carlgren. *Pedagogía Waldorf: una educación hacia la libertad*. 1989: 32; Rudolf Steiner. *La educación del niño*. 1991: 32.
- ³⁵ R. Lois Ferradas Blanco y F. Xavier Puerte Docampo, “Los cuentos”, a *Infància* (26), 1985: Pàgs. 25-27.
- ³⁶ Sara Cone Bryant. *El arte de contar cuentos*. 1963: 15.
- ³⁷ Sara Cone Bryant. *El arte de contar cuentos*. 1967: 15.
- ³⁸ Michèle Simonsen. *Le conte populaire français*. 1981: 53.
- ³⁹ *Mil anys de contes. De la natura*. 1998: 7.
- ⁴⁰ *La sabiduría de los cuentos de hadas, Volumen 1*. 1981: 19.
- ⁴¹ Miguel Ángel Conesa. *Crece como persona*. 2000: 16.
- ⁴² Miguel Ángel Conesa. *Crece como persona*. 2000: 85.
- ⁴³ Dan Udo de Haes. *El niño y los cuentos*. 1984: 9.
- ⁴⁴ Dan Udo de Haes. *El niño y los cuentos*. 1984: 10.
- ⁴⁵ Dan Udo de Haes. *El niño y los cuentos*. 1984: 97.
- ⁴⁶ Jacqueline de Romilly. *El tesoro dels sabers oblidats*. 1999: 118.
- ⁴⁷ Ana María Schlüter. *El camino del despertar con los cuentos*. 1997: 16-20.
- ⁴⁸ Ana María Schlüter. *El camino del despertar con los cuentos*. 1997: 38-39.
- ⁴⁹ Ana María Schlüter. *El camino del despertar con los cuentos*. 1997: 40.
- ⁵⁰ Arthur Rowshan. *Cómo contar cuentos*. 1999: 47.
- ⁵¹ Arthur Rowshan. *Cómo contar cuentos*. 1999: 40.
- ⁵² Gerlinde Ortner. *Cuentos que ayudan a los niños*. 1989: 154.
- ⁵³ Arthur Rowshan. *Cómo contar cuentos*. 1999: 49.
- ⁵⁴ Bruno Bettelheim. *The Uses of Enchantment*. 1975: 9.
- ⁵⁵ *Cómo contar cuentos*. 1999: 64.
- ⁵⁶ *The Uses of Enchantment*. 1975: 58.
- ⁵⁷ Ana María Schlüter. *El camino del despertar con los cuentos*. 1997: 25.
- ⁵⁸ Ana María Schlüter. *El camino del despertar con los cuentos*. 1997: 25.
- ⁵⁹ Ana María Schlüter. *El camino del despertar con los cuentos*. 1997: 26.
- ⁶⁰ Consultar también el libro *La sabiduría de los cuentos de hadas, volumen 1*. 1981: 12-13.
- ⁶¹ Ana María Schlüter. *El camino del despertar con los cuentos*. 1997: 38.

⁶² Edat per a començar l'educació escolar, amb l'inici de la lecto-escriptura, segons Rudolf Steiner, i que es correspon amb la segona dentició.

⁶³ Arthur Rowshan. *Cómo contar cuentos*. 1999: 48.

⁶⁴ Ana María Schlüter. *El camino del despertar con los cuentos*. 1997: 21.

⁶⁵ Ana María Schlüter. *El camino del despertar con los cuentos*. 1997: 22.

⁶⁶ Ana María Schlüter. *El camino del despertar con los cuentos*. 1997: 22-23.

⁶⁷ *Mil anys de contes. D'animals*. 1999: 143.

POST-SCRIPTUM

**Aquest llibre s'ha acabat
en un dia assolellat
i una nit de lluna plena
amb ressons de tota mena.**